

י.ע.

2904

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

העד: עמנואל סקל, סא"ל

אגרנט: מה שפך המלא ?

העד: עמנואל סקל

אגרנט: אתה סגן-אלוף ?

סקל: כן.

אגרנט: אתה מצהיר בהן צדק לאמר את האמת ?

סקל: מצהיר.

אגרנט: אתה יודע שהעדות שלך סורית והדיון סודי ?

סקל: יודע.

אגרנט: אתה מג"ד 52, בדרום ?

סקל: מ-28 במאי 1972.

אגרנט: ספר לנו פרטים מספר על קורות חיך, הפרטים

הצבאיים העיקריים.

סקל: נולדתי במושב ביתר סוף בעמק בית שאן, הייתי שם

עד גיל 6, בגיל 6 המשפחה עברה לחולון. נולדתי

כתאריך 10.8.40. כחולון למדתי בבית ספר עממי וגם תיכון, אחרי התיכון

התגייסתי לצבא, שרתתי בגולני. התגייסתי בנובמבר 1958. שרתתי בגולני

והשחררתי בדרגת סגן ב-1961. למדתי באוניברסיטה וגמרתי תואר מוסמך

בגיאולוגיה. למדתי באוניברסיטה העברית בירושלים, חודש לפני ששת הימים

כייסתי את לסודי המוסמך.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

מוסמך בגיאולוגיה,

סקל:

מתי ?

אגרנט:

את הבחינות סיימתי באפריל 1967.

סקל:

כשש הימים שרחתי ביחידה סיור של חטיבה 4.

השתתפתי במלחמה בגדה. חזרתי לצבא ביולי 1968, התגייסתי לשריון.

עברתי הסבה לשריון | עברתי הסבה מלאה, מהתחלה ועד הסוף.

התגייסתי כסגן, קבלתי את הסרן עם הגיוס. שרחתי בחפקיד סמ"פ בפלוגת

סנקים בגדוד 82. פלוגה ד'. אחרי זה הייתי סמ"פ בגדוד 77. בטנק צנטוריון.

קראו לו פעם 11 ואחרי זה שינו את שמו ל-77.

החווה שלי תם אחרי שנתיים, אני השתחררתי אבל החלטתי להתגייס שנית,

החלטתי שמצאתי את מקומי. התגייסתי שנית ועברתי לחטיבה 14, כמפקד פלוגת

הסיור של חטיבה 14. חטיבת סנקי פסון. אחרי תפקיד סמ"פ סיור, הייתי

סמג"ד של גדוד 9. ומתפקיד סמג"ד קבלתי את גדוד 52, בחארין שאמרחי,

28.5.72. הגדוד היה שייך ל-14 עד היום הראשון של המלחמה.

היום אני בחטיבה 401. עד היום הראשון כאשר 401 קבלה את הפקוד על הגזרה

הדרומית ואני עברתי ח"פ 401. חטיבה 14 עברה לגזרה המרכזית.

ואני עדין ב-401. 401 קבלה פקוד על הגזרה הדרומית. היתה איזה תקופה

כמלחמה שהייתי בחטיבה 11, זה כבר היה אחרי הפסקת האש, אבל מה-6 באוקטובר

עד היום, עם הפסקה קלה של כמה ימים אני שייך ל-401.

ספר לנו מה ידעת על פרוץ המלחמה, על הימים שלפני

אגרנט:

פרוץ המלחמה, באיזה גזרה היית ?

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

אמנאל סקל: אני ישבתי בגזרה הדרומית, זה היה הקו הרביעי שלי.

ח. לסקוב: תאר את המעוזים.

אגרנט: איזה מעוזים שם היו.

סקל: בגבול הגזרה הדרומית שלי היה ראס-מתרמה.

זה בכל שם עם מרחב שלמה.

כצפון היה צפונה לטעו "כוצר" היה מה שנקרא הלכונה. מהלבונה בקו ישר מזרחה. מבחינת כוחות, מבחינת מעוזים. במעוז כוצר ישב כוח מילואים של חטיבה 16, במעוז "ליטוף", שבקצה האגס המר הקטן ישב גם כן כוח מילואים של חטיבה 16. בליטוף היה גם כן מעוז נוסף, ליטוף-ב, שהחזק על ידי יחידת חצפית שהתק-על-בבב מאור ראשון עד אור אחרון. במחם ליטוף היה מחולק לשני מעוזים, אחד תפוס, היה ליטוף א, ואחד מדולל היה ליטוף ב. היו שלושה מעוזי מפצח, בפתחת ציר המתלה, שלושה מעוזים: מפצח א' מדולל, מפצח ב' מדולל, מפצח ג' תפוס על ידי נחלאים. שאר המדוללים האלה היו מאוישים על ידי חצפיות. המג"ד היה של 904, אני חושב שהיום הוא באל-עריש. יותר דרומה היו שני מעוזים נוספים, האחד זה "הכפר", שהחזק על ידי נח"ל. מעוז "המזח" המפורסם שהחזק על ידי נחלאים. עוד דרומה, היה מעוז מדולל שנקרא ראס-מסאלה, אח המעוז הזה אישן ארבעה ימים לפני המלחמה, על ידי נחלאים, על ידי ארבעה נחלאים ותשעה אנשים מ-424. (424 - "שקד" - יחידת סיור פיקוד דרום).

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עמנואל סקל:

עוד דרומה היה מתחם ראס-סודאר, העיירה

הנטושה ראס-סודאר שכחוכה היו מספר כוחות.

ישב שם כוח של "הוק", היה בסיס של חיל-הים, בסיס מודיעין, בעיקר לצרכי האזנה, והיה כוח של נחלאים שעשה פעילויות בגזרה בעיקר סיורים ואבטחות. כל הכוח הזה כאן, (מראה במפה) לי היתה הגזרה הזאת של ראס-סודאר, אני פיקדתי ישירות על חיילים של הנח"ל (לי היתה ראס-סודאר לפעילות מבצעית מכחינת אבטחה) על חיל האוויר וחיל הים אני פיקדתי ישירות רק אחרי המלחמה.

ידין:

אני מבין, אבל כל המתחם הזה, היה שם מפקד מסויים.

סקל:

כן. מנחם שלמור סרן.

ערב המלחמה, ב-6 באוטובר הורידו מאחריותי את ראס-סודאר והגדה לי היתה צפונה לראס-מסאללה, איפנה שהוא בין ראס-מסאללה והמזח, היתה שם 424 שהיתה בפיקוד על ראס-מסאללה וראס-סודאר. הגזרה שלי הצטמצמה על מה שנקרא במפות ציר היורה (דרך צביקה) שלוש פלוגות טנקים ישבו בתעוזים. הפלוגה הותיקה, פלוגה א' ישבה בציידר, מעוז ציידר. היא היתה דרומית לגזרה שלי, פלוגה שנייה, פלוגה ב' ישבה בתעוז נוצה. והפלוגה השלישית; פלוגה ג' ישבה בתעוז מצוה, על ציר הג' ידי. שלושה תעוזים. היתה לי בגזרה ח"פ שלי, פלוגת סיור חטיבתית, שעשתה את הפעילויות השוטפות בגזרה וישבה בבסיס טילים. במפות הקודיות זה נקרא טלפחיה. בסיס טילים מצרי ישן. בלב בסלנג קוראים לזה טלפחיה.

עדות סא"צ ע. סקל

היו בגיזרה שלוש סוללות ארטילריות. האחת

ישבה על יד "מצווה" סוללה 13. היתה סוללה שישבה בקרת-מורה, במרכז; והיתה סוללה שישבה בנברון, מפדה במפח הקוד. בסך הכל שלוש סוללות ארטילריות.

היה בסיס הוקים שישב על הג'ירי. הוא היה

באחריות מרחבית שלי, אבל לא זפועולית. ונוסף, עוד כוח של 424 כ-20 חייל שחיגבר את פלוגת הסיור בבסיס טילים לצורך פעילות שוטפת. זה שם הגדוד. זו יחידת סיור של פיקוד דרום.

פלוגת סיור שלטה היתה לך.

ידין:

כן. אחם מבונינים מבחינת פעילות שוטפת שאסביר?

סא"ל סקל:

כן. כערך בסוף ספטמבר-תחילת אוקטובר.

הי"ר אגרנט:

הפעילות השוטפת היתה זהה. לא היו שינויים

סא"ל סקל:

עקרוניים. היה לנו בעיקר סיור בוקר, סיורי

בוקר שכדקו את הצירים אם מדי בוקר. עברו על כל הצירים. היו תצפיות על קו המים. היו שלוש תצפיות על קו המים. היו סיורים שכדקו את אגם המר לאורכו. היו גם סיורי לילה, היו סיורי טשטוש. היתה פעילות יזרית רבה.

לקראת המלחמה נוספות קצת פעילויות של תצפיות

ומארבים, אבל לא היה שינוי מהותי. מפקדת הגדוד ישבה במיתלה על יד גדוד חט"ס.

הרגשתי באיזה סימנים מראיגים בחקופה זו?

הי"ר אגרנט:

סימנים ראשוניים אאשא התחילו להופיע אחרי

סא"ל סקל:

ראש השנה. לאורך קו המים היו תצפיות במעוזים. האת

התחיל להיות מורגש שהמצרים מגבירים את הקו בצורה מהותית. נוספו כלים

ארטילריים, נוספו הרכה טנקים בכל הגזרות. הופיע שיור גישור וצליחה. הופיעו גם

הרכה מאד חיילי חי"ר וקומנדו שנוספו. היו הרכה מאד ביקורי קצינים. לקראת ערב

כיפור הקו התמלא עד אפס מקום, התצפיות ראו לאצ כל זאת, גם התצפיות של המעוזים וגם התצפיות ארוכות הטווח, אנחנו ראינו את כל הפעילות הזאת, היו דיווחים על ידי התצפיות והסיורים, ההערכה שניחנה לנו בימים הראשונים שאחרי ראש השנה...

על ידי מי?

היו"ר אגרנט:

מסקירות מודיעין, ההנחות היו שזה כנראה

סא"ל סקל:

תרגיל מצרי גדול, וסיפרו שבשנה שעברה, ספטמבר-

אוקטובר, היה תרגיל גדול, ואין סברה למלחמה. ככל שהימים התקרבו לכיפורים - יומיים שלושה לפני יום כיפור - הקו היה ממש גדוש. לא נוספו יותר כוחות, והעלו בפנינו שתי אפשרויות.

מי?

ידין:

בישיבות מפקדים או בשיחות עם מפקד האוגדה.

סא"ל סקל:

שני ימים לפני יום כיפור...

היו"ר אגרנט:

בערך יומיים לפני יום כיפור היה הקו ממש גדוש

סא"ל סקל:

לקראת יום כיפור הקו התמלא עד אפס מקום.

אמור היה שהקו מלא והמצרים יכולים לפחות במלחמה בכל דקה, שהם רוצים, אבל ההנחה של צה"ל היא שזה תרגיל.

זה ממודיעין.

היו"ר אגרנט:

אלה היו הערכות שקבלנו בישיבות מפקדים על ידי

סא"ל סקל:

קצין המודיעין. נאמר לנו שאלה ההערכות שיורדות

למעלה. היות והקו תוגבר, חששנו לסיורי הבוקר שלנו, שזה הנושא הרגיש ביותר בקו,

סיור שפותח את הציר על הסוללה יכול להיות טרף קל. היינו זהירים מאד עם סיורי

הבוקר. היינו מוציאים אותם רק אחרי שהחברר שהקו המצרי נכנס לשיגרת יום, זאת

אומרת - התצפיות עלו, כלים מכניים עובדים, והעסק נראה שלו למדי. בנוסף לכך

בזמן הסיור היה מג"ד או סמג"ד היו יושבים בחמ"ל (חדר מלחמה).

גם מחלקות סנקים היו בכוננות צוהה לטובת.

סירי הבוקר, במידה שיותקפו. מבחינת הכנות נוספות - גרוד בקו לא צריך לעשות כמעט שום הכנות. הגרוד היה עם כל הסנקים.

אתה מדבר על גרוד הסנקים.

ידין:

כן. המשכנו את סכב החופשות. אחרי ראש

סא"ל סקל:

השנה הוצאנו סכב חופשות. את הסכב הזה עיכבו

כחל-אביב. את האוטובוסיט שהגיעו, עיכבו כחל-אביב. זה היה למחרת ראש השנה.

עמד על הסף אם לשלוח אותם הכיתה או לא. בסופו של דבר שלחו אותם הכיתה, והמצב היה

שבאופן שגרתי יש סנק אחד סגור בכל פלוגה. זה היה המצב הגשירתי. מה זאת אומרת

סגור? סנק מזווד, מחומש, מתודלק - אבל סגור, ללא צוות.

פרט לזה העברנו למעוזים באופן שאף שוטף, והמעוזים

ראו את הדברים בעצמם, על התכונה בצד השני.

העברתם את המודיעין למעוזים.

היו"ר אגרנט:

סכב החופשות נמשך גם במעודם, אבל בשבת שלקראת

סא"ל סקל:

יום הכיפורים, השבת האחרונה לפני יום הכיפורים

עוד לפני זה, נאמר שמפסיקם את היציאות של קצינים ואנשי קבע. יציאות החיילים

הסדירים נמשכו כרגיל. למעשה, גם כמעוזים שיושבים בקו אין הכנות סיוחדות שצריך

לעשות לקראת מלחמה.

ידין:

ביום ששי לפני יום כיפור הכרז מצב כוננות

ג'. למרות זאת החיילים הסדירים המשיכו בחופשות?

אמרתי שהיציאה היתה שאף שבוע קודם.

סא"ל סקל:

בשבת לפני יום כיפור. ברור.

ידין:

גם כמעוזים עצמם אין...

סא"ל סקל:

ועדת החקירה - 10.1.74
 ישיבה נ"ג - בוקר
 ערוח סא"ל סקל:

נכנצאל:

ראש השנה היה כיום ה'. שני ימים ושבת - הכל
 רצוף. אין עוד שבת באמצע לפני יום כיפור.

לא כל כך ברור לי.

סא"ל סקל:

הסבב של הופשות שהיה בראש השנה חזר כיום
 ראשון בערב, וביום שני בבוקר הוציאו את

הסבב הבא.

נכנצאל:

כמה ימים לפני יום כיפור, אבל לא בימים
 האחרונים.

סא"ל סקל:

אם כיפור היה כשבת, הסבב יצא כיום שני שלפני
 זה. מכחינת המעוזים, אני רוצה להדגיש, שלא

היו שום הכנות מיוחדות לעשות, כי המעוזים הם מכחינת הכוננות כרמה כזאת, שאין
 מה לְהוסיף, כי הם בכוננות עליונה כל הזמן. כיום חמישי התירו...

היו"ר אברנט:

כ-4 בחדש.

סא"ל סקל:

כשעות אחר הצהרים לצאת לאנשי קבע, מג"ד או
 סמג"ד, הכיחה. לאנשי הקבע שנשארו גם כראש

השנה בקו, התירו לצאת לחופשה. בקו אנחנו עושים תורנות שבת כן ושבת לא.

יוצא או מג"ד או סמג"ד. אבל, כבר כיום ששי בוקר, או בלילה שנין יום חמישי

לששי, הגיעה הודעה להזעיק את אלה שיצאו, מהבית. במקביל אמרנו לנו שמחזירים את

הצוותים של הסנקים בצורה מרוכזת, כשליטה מסכל"ית, אל היחידות. כל הקצינים שהיו

בבית ואשר יצאו ביום חמישי, חזרו עאא עד יום ששי בבוקר על ידי מסוסיס והגעו

ליחידות. והצוותים הגיעו במשך יום ששי. כך שלמעשה עמדתי מבחינת האיוש עם כל

הגדוד מאויש ולא חסר לי אף איש צוות לאייש סנקים. מספר אנשי צוות שהתאחרו

מכל מיני סיבות, רוכזו כרפידים ופיצלו אותם שם לגזרות שונות. גם החיילים שלי

לחמו בגזרות שונות, כי כרפידים עשו חלוקות. היות והיגברו סנקים, לקחו צוות

ואמרו לו: אחת לוקח סנק לגיזרה הצפונית, אחת לוקח סנק לגיזרה המרכזית וכן הלאה.

אלה היו מאחריים. הגיעו ביום ששי אחר הצהרים או בשבת.

2912

במקביל החל מיום חמישי, התחילו להתיחס לענין

מבחינת ההכנה כלמלחמה וריענון פקודות שובך יונים. זו הפקודה לכוונות או

מלחמה בקו. בדקנו את עצמנו.

היינו, הפקודה למה?

ידין:

למצב של חידוש האש.

סא"ל סקל:

קראו לזה בעוד שמות, לחידוש האש?

לסקוב:

עז שחור.

סא"ל סקל:

לחידוש האש, היה בז'רגון עוד ביטוי?

לסקוב:

חידוש האש בחעלה.

סא"ל סקל:

היה הכדל בין שובך יונים רגיל ושובך יונים

ידין:

מלא?

שובך יונים רגיל וטובבר.

סא"ל סקל:

אחרי כן אג

2913

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

- 21 -

לפני סק.

העד: סגן אלוף עמנואל סקל

א.א.

י. ידין: על מה דובר?

ע. סקל:

האמת היא שהיו אי בהירויות בין כל המושגים האלה, אבל כשאמרו לך "שבך יונים" - הכונה הייתה למעשה לחסיבה הקדמית "שבך יונים" מוגבר, הכונה הייתה גם שהחסיבה הערפית מתיצבת בקו הקדמי. אבל, זה רק אחד מהדברים. זה היה מכלול של פעולות, זה היה תיגבור ארטילרי וכל מיני דברים.

מבחינה שבך יונים, מה שנוגע לנו: ביום המשי, וגם לפני זה למעשה במשך השבוע ריעננתי בגדוד מה זה "שבך יונים", למ"פים וריעננו בפלוגות, כך שמבחינת הכנות היינו מושלמים. תיגברו אותי בעוד שני סנקים. אורגן הנושא מהיכן אני מקבל תחמושת וזיכור וכו'.

גם בחסיבה, היה בערב כיפור, היחה קבוצה פקודות ל"שבך יונים" ב-5 לאוקטובר בצהרים היחה קבוצה פקודות ל"שבך יונים" ונאמר לעשות את כל ההכנות ל"שבך יונים" אבל לא לבצע.

מה שנוגע לגדוד, בקשר ל"שבך יונים", אני אחן מזכרוני, אני מקווה שאני לא אשכח פרטים. ב"שבך יונים" פלוגות הסנקים יוצאות לחניונים, עוזבות את התעוזים ויוצאות לחניונים קדמיים, כל פלוגה בגיזרתה. פלוגה א' הדרומית, היחה אמורה לצאת על ציר עין מוסה. פלוגה ב' היחה אמורה לצאת למקום שנקרא כמלחמה ההחשה בשם "חטס", כמה ק"מ מערבית לתעוז. פלוגה ג' היחה אמורה להתקדם לדיונות בכיוון המעוזים שבגיזרתה.

י. ידין: ניתנו התראות?

ע. סקל: ניתנו התראות ביום המשי.

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העד: סגן אלוף ע.סקל

א.ג.

ע. סקל:

ב"שבך יוניס", הגדוד היה כך: פלוגה א' הדרומית, צריכה

להכניס זוג סנקים למזח. הפלוגה המרכזית, מחלקת סנקים

על שרשראות לרס-סודר. פלוגה צפונית, מחלקת סנקים על שרשראות לבוצר.

ב"שבך יוניס" סקבלים אח המעוזים המדוללים אל מעוזי האם.

כל האנשים במעוזים, הבלתי לוחמים - מפוניס. ז"א, קבלנים, הנדסה, שק"ס, אורחים.

כל מי שמסחוב בקו ובלתי לוחם.

פלוגת הסיור מתפנה מ"סלפסיה" אל המיתלה. ממוקמים מחסומים

על שלשה הצירים העיקריים: ציר הג'ירי, ציר המיתלה וציר יורה. כמו כן,

מחסומים ברס-סודר.

מפנים את הכנות, כמובן, מהמחנות.

ביצוע סיורים רגליים לאורך האגם רק לפי פקודה.

חצפיות שעל קו המים, עם נגמ"שים - מדלגות. היו להם שלש נקודות מוגדרות

בשטח, כל חצפית ידעה לאן היא צריכה ללכת כ"שבך יוניס". כל הקו נכנס לשחפ"צים

שזה אפודי סגן אהאא וכוכעי פלדה.

אחאאאאאאאאאאאאאאאא חצפיתנים במעוזים יורדים מהמדללים. במעוזים

היו מדללים גבוהים ששם היה יושב חצפיתן כמו קוף למעלה וראה יוחר טוב.

בהחראה ל"שבך יוניס" הוא חייב אהאא לרדת.

סוללת "נברון" חוגברה בשתי טרמטות 160 מ"מ. עוד סוללה

160 אמורה להכנס למרחב רס-סודר. גדוד חי"ר צריך לקבל פיקוד ע מרחב

רס-סודר עד רס-מסללה, כולל.

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

הער: סגן אלוף ע.סקל

אג

מאת הדבר הזה כוצע, כפי שאמרתי, בערב כיפור.

סיורי הנקר יבוצעו רק עם כלים משוריינים, ז"א זחל"מים או נגמ"שים.

אני חושב שאם שאמרתי את הדברים העיקריים. כל הדברים

האלה, במשך השבוע שבין כסה לעשור, בימים האלה בגדוד עשיחי ריענונים.

י. יודין: כשאתה אומר, שביום ה' נעשה ריענון בגדוד ב"שכך יוניים",

אבל למשל אם ב"שכך יוניים" צריך היה לשלוח הביחה בנות וקבלנים. בריענון

רק ריעננתם מה צריך לעשות, או בשלב זה כבר שלחתם הביחה?

ע.סקל: לא. רק ריענון. ז"א בשלב זה נחנו התראות ובמשך השבוע ניתנו

התראות לרענון את הפקודות. ביום ^{ששי} אמש היחה קבוצת פקודות

מאת שבה כבר ניתנה התראה לביצוע.

י. יודין: אבל, לא ביצעו?

ע.סקל: לא. זה ביום ששי. ביום ששי היחה קבוצת פקודות כחטיבה

לביצוע, ליום שבת שעה חמש אחרי הצהריים להיות מוכנים

לביצע בשבת בשעה חמש אחרי הצהריים. ביום ו' אמרו לנו.

י"ר אגרנט: אתה בטוח?

ע.סקל: ב-90% לא ב-100%. מאת אם היחי יודע - היחי מנהל

פרוטוקול כבר אז.

ועדה החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

חעד: סגן אלוף ע.סקל

אג

בליל שבת, כליל כיפור, כל הסנקים שלי עמדו מאוישים, מצוידים, מצוברים, חמושים. הגדוד שיושב בקו, אין לו כמעט מה לעשות הכנות. זה גדוד סדיר והכל מוכן. חזרו לי כבר מרבית האנשים שהוזעקו מהבית ולא היחה לי בעיה של איוש סנקים. עד יום ששי כבר כל הסנקים שלי היו כאוישים ולא היחה לי בעיה של איוש.

קלטתי ברפידים, באותו לילה, כליל כיפור, שני סנקים

ללא חחמושת ולא היה לי אישור להוריד אותם על שרשראות מרפידים. בקשתי שהסנקים יסעו על שרשראות, על הזחלים. המרחק מרפידים למיתלה זה שבעים וכמה ק"מ. היה ברור שלא יהיו מוכילים. קלטתי שניסנקים, כי רציתי שני סנקים אצלי, ולא היה אישור להסיע אותם והסנקים נשאר שם עד יום כיפור בבקר. ביום כיפור לפני הצהריים נחננו להם אישור לנסוע על שרשראות. אלה שני סנקים שקלטתי מימ"ח של ביר-חמדה. הם התחילו לנסוע וחגיעו כבר תוך כדי שפרצה המלחמה. ס"ה עמדתי על 35 סנקים, כלם מאוישים. זה כולל שני הסנקים. פלוגת הסיור, אם אני לא טועה - היו 7 נגמ"שים.

ביום שבת בבקר, למעשה כליל שבת בערב כיפור אני אצלי

גמרתי את ההכנות, ז"א הייתי מוכן וגם במעוזים מכחינת ההתראות נחננו את כל ההתראות.

ביום שבת בבקר נקראנו לישיבה כמיפקדת החטיבה בטאסה

לשעה 12.00 בצהריים.

הייתה שם?

היו"ר אגרנט:

כודאי. היחה קבוצת פקודות שניה, נעשה שוב ריענון.

ע.סקל:

2917

- 25 - 30-

ועדת החקירה 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

הער: סגן אלוף ע.סקל

א.ג.

הישיבה באמת נתקיימה ב-12.00 ?

י. ירין:

נתקיימה, אמרו: ב-12.00 קבוצת פקודות, הגענו לשם

ע.סקל:

וריעננו שוב, ניתנה סקירה של הקמ"ן ושוב הדגישו שהמצרי

יכולים לפתוח במלחמה, לא ברור מה יהיה, דיברו כבר קצת פחות בבטחון על תרביל. ניתנו גם ה"דפ"א" לאויב, ז"א דרכי פעולה אפשריות של האויב, מה הוא עלול לעשות. אבל, אף אחד לא אמר בבטחון מה הולך להיות.

באותה קבוצת פקודות, אמרו שהמצרים מבחינתם, מבחינת

סדר הכוחות והשלמת הכנות, יכולים לפתוח במלחמה בכל רגע. אבל, עדיין סבורים שזה עלול להיות תרביל שה-"ש" שלו הולך ומתקרב לקראת אחרי הצהריים ואחרי זה עלול להתחיל אולי פיזור כחות.

יחד עם זה, אמרולנו באמצע הישיבה לצאת ל"שבך יוניים"

בשעה חמש או לשעה חמש, אינני זוכר בדיוק. ב-10 דקות לאחת הגיע טלפון למח"ס ממפקד האוגדה ובו נאמר: לבצע "שבך יוניים" בשעה 2.00. כמה דקות לפני השעה אחת הגיע הטלפון. הגיעה פקודה ממפקד האוגדה למפקד החטיבה וזה ירד אלינו: לבצע "שבך יוניים" לשעה 2.00.

הוא אמר שזה היה ב-1.30. מפקד החטיבה אמר.

י. ירין:

לי זכור כמה דקות לפני אחת. בודאי שלא באחת וחצי.

ע.סקל:

מישיבה נגמרה בזה. אם מיהרתי לצאת מהישיבה. נכנסתי

לטלפון הקרוב, והיות והדברים היו חפוזים מאד לבצע, ולי יש מרחק גדול לנסוע מטאסה למיחלה, העברתי בטלפון מיד התראות בטלפון לסמג"ד שלי שישב

בתמ"ל במיחלה. זה מרחק של שעה נסיעה. כדי לא לאבד זמן, דברתי אתו בטלפון.

לפני כן רשמה א.ג.
רשמה א.ב.

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ג - בוקר
העד ס/א ע. סקל

דברים שהספקנו לבצע: קיפול התצפיות - - -

ע. סקל:

אתה מסרח לו את הפקודה הזאת?

היו"ר אגרנט:

בסלפון הקראתי לו את כל הדברים לפי סדר העדיפות, מה
להחיל לבצע, כי הזמן מצא כבר היה קצר. השגתי אותו

ע. סקל:

באחת ועשרה. הישיבה נגמרה ב-13.05; באחת ו-10 דיברתי אתו. הספקנו לקפל את התצפיות
ארוכות הטווח. היו שלושה נגמשים תצפית שישבו על קו המים. את שלושת הנגמשים האלה
למעשה עוד בהחלטה קודמת קיפלנו לתצפיות העורפיות.

אתם קיפלתם את שלוש התצפיות?

היו"ר אגרנט:

את הנגמשים שהיו על קו המים הוצאנו אחרי צו.

ע. סקל:

דכפנו לנו דהרעה לכוננות להיכנס לכוננות כפינה.

כשייבה הזאת נאמר גם: כוננות ספינת מידיה, ולבצע שובך יונים בשעה שחיים. גחתי לו

את הפקודה להוציא מיד את הטנקים - - -

הפקודה הייתה ספינת מידיה?

היו"ר אגרנט:

כוננות ספינה. להיות מוכן למכה ארטילריה.

ע. סקל:

ושובך יונים לשעה שחיים?

היו"ר אגרנט:

כן.

ע. סקל:

אגב, אני רואה שבעדות של מפקד החטיבה הוא אומר על
קבוצת הפקודות הזאת של שעה 12 שלפני זה זה תוכנן לשעה

ידין:

שלוש, והוא הקדים את זה לשעה 12.

אני לא יודע. זה מהאוגדה הוא קיבל את הפקודה. אני

ע. סקל:

קיבלתי זימון לשעה 12.

לפני זה

לא קיבלתי/זימון לשעה 3?

ידין:

לא. ב-10.30 הרימו טלפון ואמרו: ^{מצא} /מצא בשעה 12 וחצי.

ע. סקל:

נסעתי לחאסה.

הספקנו שכל המעוזים ייכנסו לשחפצים וכובעי פלדה
(ילכשו אח אצא אפודי המגן). הצפיחנים ממגדלים ברוב
המעוזים הספקנו לחוריד. הבעיה זה פשוט לטלפן ממעוז למעוז. זה לוקח זמן, לעבור
מעוז-מעוז ולהודיע לו. זה הרבה סחוח בשטח, להודיע לכולם.

הספקנו לרדת?

היו'ר אגרנט:

חלק. לא כולם הספקנו. את המעוזים המדוללים לא הספקנו
לקפל. כי זה להוציא את הזחלם מהמעוז ולהסיע אותו עד
למעוז המדולל ולאסוף את האנשים. את זה לא הספקנו. היה גם סיפור רגלי שהלך לאורך
האגם צפונה לבוצר. נתנו לו הוראה בקשר, אבל המלחמה תפסה אותו באמצע הדרך, והוא
הספיק לחזור בשלום. אמרנו לו לחזור מיד.

ע. סקל:

זהו הספיק לחזור?

היו'ר אגבנט:

הוא הספיק לחזור. המלחמה תפסה אותו באמצע, והוא חזר
בשלום.

ע. סקל:

את הבנות הספקנו לפנות מיד, עם האוטובוס. שלחנו את
הבנות מהגדיד, ממש כמה דקות לפני שהתחיל העסק. את פלוגת הסיור שהייתה בטלפטיה לא
הספקנו לפנות, והיא קיבלה הפצצת אויר. היו שם גם מספר נפועים. טלפטיה קיבל
התקפת אויר וארטילריה. הספקנו לתת הוראות לפלוגת הטנקים. נתנו הוראה לפלוגת
הטנקים. ולמעשה, כשפרצה המלחמה ב-10 ל-2 כל הפלוגות היו במצב של יציאה מאצטגאא
מהמעוזים. זה בערך מה שהספקנו ומה שלא הספקנו.

כל הטנקים היו כבר ביציאה - - - ?

היו'ר אגרנט:

לא. היו עדיין בתוך המעוזים. אצטגאא בפלוגה אחת היו
אנשים בריצה לכלים, וכפלוגה שניה היו כבר בתוך

ע. סקל:

התאים, מיכונים ליציאה. זה בערך היה המצב ב-10 לשחים. הם היו בהעוזים בשלבי יציאה.

אנחנו קיבלנו חלונות; אינני זוכה בהגע אם זה על

ידין:

דעת הקורה - 10.1.74
ישיבה נ"ג - בוקר
העד ס/א ע. סקל

הגרור שלך או אלאאאאאאאאאא לא, אבל על אחד הגדודים האלה ב-14, שבשלב הזה, השות ונחנז להם הוראה להיכנס במהירות לטנקים כדי לצאת מן התעוזים, לא הקפידו ככלל המפקדים במקרה הנדון - אינני יודע אם זה חל אצלך או לא, את זה רציתי לשמוע - שהחילים ילכשו את השחפצים, וכתוצאה מכך אחד מהאבות מתלונן: הבן שלו, סמל, נהרג מרסיס שעה-שעתיים אחר כך. יודע לך דבריש מסוג זה?

א. ע. סקל: אינני זוכר כרגע אם היו שחפצים לכולם, נדמה לי שלא

היו שחפצים לכולם, קיבלנו בימים האחרונים את השחפצים.
חילקנו בעדיפות למפקדים ולטעני-קשרים.

אלו אפודות המגן?
היו'ר אגרנט:

כן.
ע. סקל:

ולא היה מספיק?
היו'ר אגרנט:

לא היה לי מלא לכל הגרוד, אינני זוכר כרגע כמה היה הפער שלי באפודי מגן, יכול להיות שבאמת לא הייתה

מודעות לאילו מפקדים על החשיבות שבאפוד המגן, יכול להיות, אני הרי לא ראיתי אישיח את כל הטנקים יוצאים.

למי? להחילים או למפקדים?
היו'ר אגרנט:

למפקדים, הבעיה בעיקר של המפקדים.
ע. סקל:

אם הבנתי נכון: לאלה שהיו במעוזים - כן היו שחפצים?

ע. סקל:

במעוזים היו לכולם, בטנקים קיבלנו תוך כדי השבוע השלמה, כרגע אינני זוכר בדיוק מה היה הפער שלי

באפודי מגן.

אבל בפירה שידוע לך כמג'ד, הוצאת פקודות מדי פעם

ידין:

כפעם על החשיבות ללבוש - - -

ע. סקל:
ללבוש. כן. שדאי. אבל אינני יכול לומר לך היום כרגע
שכל המסקים שיצאו מהתערוזים באמת לבשו את אפודי המגן.

האפודים היו על הסנקים. יכול להיות שאיזה מסק טאגאלאטא מבולבל נרגש שכה ללבוש את
האפוד.

יריב:
סמל סנקים זה מסק? או קצין צריך להיות?

ע. סקל:
מסק. סמל, כן.

הוא
כלומר, במקרה כזה/סמל, צריך היה שיהיה לו שחפץ.

ע. סקל:
היה צריך שיהיה לו שחפץ.

למפקד הסנק היה בכל מקרה אפודה מגן?
היו'ר אגרנט:

לפי מיטב זכרוני היה לכל מפקד סנק אפוד מגן.
ע. סקל:

אם אתה לא בטוח שהיחה מודעות למפקדים בחשיבות העניין -
נכנסל:

פירוש הדבר שגם לא היחה מודעות כל-כך למפדנים על

המפקדים לזרז אותם בעניין זה?

לא. למפקדים היחה מודעות, כי אנחנו עכרנו את מלחמת
ע. סקל:

ההתשה, אנחנו זוכרים את זה. הבעיה היא שהמפקדים הם

צעירים. המסקים כוודאי שהם צעירים. גם זאת פעולה חצוכיה מחמסכת לזכור את החשיבות
של לבישת אפוד.

והם לא היו במלחמת ההתשה?
היו'ר אגרנט:

כוודאי שלא.
ע. סקל:

לכן הם אולי לא החשיבו את זה?
היו'ר אגרנט:

אינני יודע אם זה מתייחס אלי. באמת אינני יודע. אני
ע. סקל:

מקודה שכולם לבשו. לא יכולתי לכוודא אישיה באותה רגע

ועדת הקידה - 10.1.74
 ישיבה נ'ג - בוקר
 הער ס/א ע. סקל

אחה ירעה על אילת מקרים שבהם חיילים במעוזים לא
 היז לבושים בזמן שהמלחמה חפשה אותם?

הינ'ר אגרנט:

לא אצלי.

ע. סקל:

אצלך זה לא קרה?

הינ'ר אגרנט:

לא. אני משוכנע.

ע. סקל:

רציתי לשאול על פלוגה וא'. אינני יודע באיזה גדוד.

ידין:

א' זאת פלוגה שלי.

ע. סקל:

פלוגה א' זה שלך?

ידין:

שלי.

ע. סקל:

אבל יכול להיות גם בגדוד אחר.

ידין:

לא. זה הולך: א', ב', ג', ד', ה', ו', ז', ח', ט', י' - - -

ע. סקל:

אם כך - זה בגדוד שלך. פה יש לנו מכתב של אב של

ידין:

סמל מסויים שהיה צריך להשתחרר בנובמבר, והוא מספר

שהוא לא חבש את אפודתו. הבן סיפר לו לפני שהוא מת (הוא היה פצוע כמה זמן) - - -

אני יודע מי זה.

ע. סקל:

זכרון. אהה יודע מהמקרה הזה?

ידין:

הוא לחם בגזרה אחרת. אני לא יודע. אפוד מגן היא

ע. סקל:

לו. אני מאמין שהיא לו.

אז מניין אתה יודע על המקרה הזה?

ידין:

נפגשתי עם המשפחה, נפגשתי עם האב. אני יודע שהבן

ע. סקל:

שכב פצוע 13 יום. הוא קיבל רסיס בגב. בריאה.

כשמעך מהאב את הדברים האלה - בדקת את מה קרה

ידין:

למעשה, או לא יכולה?

א.ב.

36 - 2923

ועדה חקירה - 10.1.74
ישיבה נ' 2 - בוקר
העד ס/א ע. סקל

לא. לא כולחי לבדוק.

ע. סקל:

הסברה לאב אח המצב?

ידין:

הסברתי, היה לי עוד מקרה אחד של אב אחד באותה

ע. סקל:

פלוגה, שגם הוא ב גן נפגע בחזה. ולקחתו קצין

כבירור היה שחפץ. את זה אני יודע. יכול להיות שהוא לא רכס את השחפץ. יכול להיות
עט זה שהחחיל/אסגור אבל אח'כ זה נפתח, או שהוא פתח את זה.

ידין:

אותו האב במכתב שאנחנו קיבלנו מחלונן סגן מפקד

הפלוגה, אם אינני טועה, כשביקר אצלו והאב אמר לו

למה לא הקפידו על חבישת האפודים - סגן מפקד הפלוגה כאילו אמר לו: אה, זה בכלל

לא חשוב. אחא מכיר את סגן מפקד הפלוגה?

הוא חזר מהשבן. במזח הוא היה.

ע. סקל:

סגן מפקד הפלוגה היה זה שהיה כשבי?

ידין:

הוא נפצע, פונה למזח, היה בשבי וחזר.

ע. סקל:

הוא קצין טוב?

ידין:

ע. סקל:

ידין:

ע. סקל:

דומני לעומת זה אמר דופא - - -

נבנצל:

זה לא אחריותו.

ידין:

- - - שהוא בא למסקנה שאילו היה אפוד, זה היה

נבנצל:

יכול להציל אותו. מה ההרשמות שלך מהמקרה?

אתה מדבר על

ע. סקל:

כן.

נבנצל:

את הרופא לא פגשתי. אני לא יודע אם הוא לא אצא לבש

ע. סקל:

שחפץ. אבל אצא אם אומרים שהוא לא לבש - אז כנראה לא

לבש. היו הרבה אנשים שניצלו בגלל אפודי מגן. גם אצלי בגודר אנשים רבים ניצלו. זאת

אומרת, אין ספק שאפוד מגן זה דבר חשוב ממדרגה ראשונה.

היית במצב שמצד אחד אמרו שיש חרגיל, ואולי זה סוף

לסקוב:

פירוק חרגיל, ובכל זאת ראית שהקו הולך ומתמלא. היו

דברים שחשבת שהיא ביכולת לעשות בשביל לקבל התרעה יותר ממה שחשבת שחקבל?

אני אומר לך: במצב היה אצלי שהיו צריכים אף להגיד

ע. סקל:

לי רק "חוזר" - והייתי אז.

היה מצב שמישהו מלפנים התחיל לזוז, ואף אחד לא אמר לך

לסקוב:

לזוז - - -

לא.

ע. סקל:

אז השאלה הייתה, כי העלת הסואץ לא הייתה מכשול גבוה

לסקוב:

סנקים, הצפיית קופלון. כלומר, היו לך שטחים חשופים או

שטחים מתים לצפיית. כלומר, היית במצב או שחקבל פקודה מאחור מהחטיבה לזוז, או שהם

י תחילו בפעולה ואז הוא יגיד לך לזוז. האם חשבת להשיג איזו התרעה או לעשות משהו כדי

שהידיעה הראשונה לא תבוא מפגזים ומסוסיים שמתחילים לעוף?

המצב האופטימלי בשבילי היה אם הסנקים שלי הוא על

ע. סקל:

הראמפות.

כן. אבל היו לך ח'פ גם גרוד 68 וגם גרוד הנחל בתוך

לסקוב:

המעוזים.

לטובתם לא יכולת לעשות אתם כלום מלבד להגיד להם: תלכו

ע. סקל:

את אפודי המגן ותשימו כובעי פלדה על הראש. את זה

אמרת. יותר מזה לא יכולת להגיד יותר. מה שאני מצטער, שלא הספקנו, והייתה פקודה

מפורשת, לא לקפל את המעוזים המדוללים, עד יוסבת בשעה 1. ובשעה 1 כבר לא הספקנו.

מהטלפטיה זמהמיתלה זמהג'ירי אי אפשר היה לקבל

לסקוב:

אינפורמציה נוספת או תצפית - - -

לא.

ע. סקל:

לא יכולה להשיג שום דבר?

לסקוב:

לא. מה שראינו גם, שהקו מלא עד אפס מקום, מלא עד

ע. סקל:

אפס מקום, ציוד גישור, טנקים וארטילריה. אמרנו:

חננו לנו לצאת. כלומר, היחה בקשה, היה רצון לצאת לפחות לשובך יונים כדי לא לחסוף

את מצב הפתיחה בתוך החפזים. והפקודה היחה להמתין.

ביום ששי קיבלתם פקודה של מצב כוננות ג'.

לסקוב:

כן.

ע. סקל:

האם אתה או קצינים שלך יצאו לבדוק אם הפקודה הזאת

לסקוב:

אכן באמה מנוצעת וערוכה - - -

כן.

ע. סקל:

- - - זה הכל מסודר והכל תקין זהכל מתכה לפקודה?

לסקוב:

כן.

ע. סקל:

זה נבדק? הגיעו אליך אמצעים שמדעות שמישהו ישב והשתזף

לסקוב:

או לא היה לבוש מלא וכו'?

אצאצא

אני אבדיל בין שני דברים. בטנקים - - -

ע. סקל:

אינני מדבר על טנקים. אני מדבר על המפוזים.

לסקוב:

במפוזים - סך היום שהיה, תנועה מחמדה בקו, ממעוז

ע. סקל:

למעוז, ולפלוגת הטנקים. ראינו את זה בעינינו.

המפוזים ראו את זה בעינינו, והתיחסו לעסק ברצינות. לפחות בגזרתם. אני לא ראיתי

בעה ובעונה אחת את כל המעוזים, אבל לא ידוע לי על שום מקרה אצלי שמישהו ישב והשתזף.
אני גם לא מאמין שאצלי זה קרה.

ביקרת חלק מהמעוזים? ביקרת חלק מהמעוזים בעצמך?

היו'ר אברנט:

כל הזמן - - -

ע.סקל:

אבל אז, ביום ר'. נשאלת על יום ר'.

היו'ר אברנט:

אח'כ רשמה *ע

לפני כן רשמה א.א.

- 41 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ר.ב.א.

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

ביום ר' בקרתי כחלק מהמעוזים והפלוגות. אני לא זוכר בדיוק איפוא. אבל כל
היום זה תנועה בקו.

כולם היו מוכנים?

היו"ר אגרנט:

כולם היו מוכנים.

ס"א סקל:

כאשר אומרים מוכנים, צריך לזכור כאן

אני מקוה שחשאלה הזו וראש עוד תשאל. על רמת החיילים. לדעתי רמת החיילים...

איזה חיילים?

י. ידין:

של המעוזים. הרמה שלהם לא התאימה למצב של

ס"א סקל:

מלחמה. זה עקב רכילס של כל העניין.

אם כי הם היו סדירים?

היו"ר אגרנט:

היו לי שני כוחות: היה לי כוח מילואים

ס"א סקל:

כל הרמה של החיילים לא התאימה?

היו"ר אגרנט:

לא. אני הפרדתי בין הכוחות. בכוצר

ס"א סקל:

וליטוף היו מילואים (תטיבה 16).

אתה מתכוון אליהם?

י. ידין:

אני מתכוון גם אליהם וגם אל הנחלא"ים.

ס"א בקל:

הנחלא"ים היו סדירים?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

בכוצר היו מילואים?

היו"ר אגרנט:

כן. ורמחם היתה בהחלט ירודה.

ס"א סקל:

גם סדירים?

היו"ר אגרנט:

לא. אני אבחר עוד הפעם. מעוז כוצר, שהוא

ס"א סקל:

הצפוני ביותר אבל, ישנו מילואים. מעוז ליטוף

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

כאשר אני ראייתי את הטיבה 16 מגיעה לקו...

ככמה מעוזים היו מילואים? פ. דיין:

כשני מעוזים. ס"א סקל:

כאשר אתה מדבר על רמת החיילים, אתה מתייחס היו"ר אגרנט:

לשני המעוזים האלה?

גם לנח"ל, אבל אני רוצה לומר - שרמת המילואים ס"א סקל:

היתה בכמה דרגות יותר נמוכה מרמת חיילי הנח"ל.

אם היו שואלים את דעתי - אז לחלוטין הם לא התאימו לשבת בקו. אם היה שמץ של סכנה

למלחמה, כיון שגם במשך השנים - אני יושב בסיני 4 שנים - ~~מאצא~~ רמת חיילי החי"ר

במעוזים הלכה וירדה מאחרי מלחמת ההתשה. במשך הזמן חלה ירידה ברמת האנשים שמחזיקים

את הקו. הטיבה 16, לכל הדעות, לא מתאימה לקבל את מכת הפתיחה.

באיזה מובן הרמה היתה ירודה? היו"ר אגרנט:

ידע מקצועי, ידע בתפעול נשק, כושר גופני, ס"א סקל:

יש שם אנשים שהרכה זמן לא ראו צנא.

גם חיילי הנח"ל שהם איישו את מפצח, כפר והמזה, זה חיילים, למעשה גרעינים,

קובץ של חיילים. זה לא פלוגה אורגנית ~~אלא צאצא~~ שלת"גים - אלה אנשים בכל מיני

רמות אימון שונות ומשונות, חלקם כלי"ם, חלקם התאמנו לאחרונה לפני זמן רב מאד,

וזה לא בדיוק החיילים שהייתי רוצה לראות בקו, במידה ופוצת מלחמה.

לבטחון שוטף הם הספיקו? ח. לסקוב:

אני לא מבין את השאלה. ס"א סקל:

לבטחון שוטף? ח. לסקוב:

לשיגרה, לעשות את הסיור, ודאי. ס"א סקל:

אם כי היו ~~ש~~ אתם הרבה מאד תקלות בנושא:

נקיון נשק, וחלודות ומספר תלונות גם הגיעו אליך

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

אתה אמרת מדוקס - שההרגשה שעלולה להיות מלחמה,

י. יריין:

מתיחות, כבר התחילה מראש השנה...

אחרי ראש-השנה.

ס"א סקל:

לא חשוב. מה-2 באוקטובר. האם אתה עשית מהומה

י. יריין:

לפחות, להודיע - שהחשילים האלה לא מסוגלים

להלחם, האם דאגת להחליף אותם?

במצא כן.

ס"א סקל:

מתי?

י. יריין:

לא זכור לי בדיוק התאריך אבל אני זוכר שבשיחות

ס"א סקל:

שהיו לי, גם עם מפקד האוגדה, גצא ז"ל, וגם

עם המח"ט אמרנו - שזה לא חשילים למלחמה. האדריכים ומועדים אני באמת מצטער שאני

לא זוכר.

אבל זה ימים לפני המלחמה?

י. יריין:

ימים לפני המלחמה.

ס"א סקל:

אני חושב שזה היה ברור לכולם, שחטיבה 16,

לא בנויה לקלוט מכת פתיחה של מלחמה. דעתי

האישית גם - שאם היו חשילים ברמה יותר גבוהה כמו גולני וצנחנים במעוזים, יכלו להיות

שחלק מהמעוזים היו נשארים.

אני בכל זאת את הנקודה הזו רוצה להבין.

י. יריין:

אני מבין שאתה בסך הכל פג"ד, שעליך יש מח"ט,

מפקד אוגדה, אני גם מבין, שזה לא רק שהיוס אתה בדעה, אתה אומר - שאז היית בדעה,

וכולם ידעו זאת למעשה. ובכל אופן כיומיים האחרונים, אני כבר לא מדבר על שבוע,

אלא על שלושה ימים אחרונים, יומיים אחרונים בנדאי, כבר הייתה הרגשה שמהו יכול

להיות. מה עם כך התגובה שהיית מקבל מהמח"ט, אתה אומר אפילו - שנפגשת עם מפקד

האוגדה, שלא מחליפים את האנשים האלה? היה עוד די זמן להחליף אותם לכאורה.

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

רק לכאורה אני חושב. אני חושב שהחלפה

ס"א סקל:

בקו זה דבר שצריך לתכנן אותו. צריך לאמן

אותו מראש. בכלוזה היה מעוג. להכשיר אותו בצורה יסודית. אני חושב שהמאגר של החיילים שעמדו לענין הזה היה ברמה כזאת. לפני זה הייתה לי חטיבה 5. אותה רמת חיילים בדיוק. לפני זה הייתה חטיבת 99, משהו ברמה של חטיבה 16. ז"א זה נמשך לאורך זמן. בזמנו גם מפקד האוגדה הקודם - דן לנר - גם כן כאשר הייתי נפגש אתו לעיתים קרובות, הייתי אומר לו - אני לא שקט עם רמת החיילים שיושבה בקו.

אתה הספקת לדבר על הנושא הזה עם אלוף

י. יריין:

מנדל ז"ל, הוא ענה לך משהו בענין זה?

לא זכור לי. אני זוכר שהנושא הזה הציק לי.

ס"א סקל:

אני זוכר שהנושא של חטיבה 16 לחץ עלי.

מה הייתה הירידה מאז מלחמת ההתשה, מי ישב

לנדאו:

אז בקו?

במלחמת ההתשה היינו מחזיקים חיילי חרמ"ש

ס"א סקל:

סדירים, צנחנים (ז"א גדוד 202 890 או גדוד

50) וגולני. פה ושם ישבו גם חטיבה 55 - חטיבת צנחנים מילואים. כאשר נגמרה מלחמת ההתשה, החלילו להכניס חמונת סוג ב', לא חמונת מתאים, אבל חיילים ברמת איסון ירודה. וזה הלך והתדרדר.

55 היו ברמה טובה?

ח. לסקוב:

55 רמה מעולה. שרתו אצלי 55.

ס"א סקל:

זה היה במילואים?

י. יריין:

מילואים. לפני שנה נרמה לי שהיו 55.

ס"א סקל:

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

עוד שאלה אחת הייתה לי: בתצפיות ראייתם

לנדאו:

גם פעילות רגילה בקו המים של ~~המבצע~~ המצרים?

ס"א סקל:

אני חושב שהמצרים עשו דבר מחוכם ביותר, ואנחנו

בלענו את פתיון. אחת האינדיקציות לכוננות

בקו אצל המצרים, הייתה במשך כל השנים - מה המצב, האם המצרים הולכים בקו

בחגור, נשק וכובעי פלדה, או שהם הולכים בלי זה? האם תצפיתנים שלהם עולים

למגדלי התצפית שלהם, או לא? והאם יש פעילות של ציוד מכני-הנדסי אצלם?

זה בדרך כלל היה שלושת הקרטיונים אצלנו לרמה הכוננות אצלם, לזכותם של

המצרים, עד צהרי יום כיפור, עבד ציוד מכני-הנדסי, על הסוללות ולמרות

שבמפות האחריות כבר היו עשרות חיילי חי"ר שלהם מוכנים, עדיין חיילים

שלהם הסתובבו על הרמפוח ללא חגור, ללא נשק, ללא כובעי-פלדה ותצפיתנים

ישבו על המגדלים.

זה היה תרגיל הטעיה ממדרגה ראשונה ואנחנו

בלענו את זה.

בעקבות זה אני רוצה לשאול אותך שאלה שמציקה

י. ידין:

לי. אחת אומר שהאינדיקציות לכולכם, כולל

כמוכן התצפיתנים במעוזים הייתה - הולכים בחגור, לא? ציוד מכני עובד כך או לא?

היו עוד איזה סימנים, לא עכשיו, אלא סימנים מעידים שאמרום לחיילים, שימו-לב

~~המבצע~~ למשל, אוהלים, לא אוהלים? - היו בעינת מסוג זה?

ס"א סקל:

יש לנו רשימת קודים. ברשימת הקודים יש מה שנקר

דיווח מידי. לתצפיות יש רשימה של כ-15

דיווחים מידיים. (-) הופעה - טנקים בקו, הורדת רשתות מעל ארטיילריה, הופעה

ציוד גישור, כיסורי קצינים. ואז היה מדוון לגו למשל - 1ב', אז היינו

יודעים בחמ"ל 1ב'...

וערו החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

ר.ג.א.

-46-

זוה כלל גם חגור, לא חגור?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

למשל, בחוך הסימנים המעידים, אתה זוכר

י. ידין:

אם האם היה גם : תנועת רכב מוקטנת?

אתה מתכוון - העלמות רכב?

ס"א סקל:

העלמות רכב, היה סימן?

י. ידין:

היה.

ס"א סקל:

בידעבד אאא היתה העלמות רכב בהונאה, או

י. ידין:

לא היתה?

ס"א סקל:

כן. בחודשים לפני המלחמה הם עבדו בצירוד מכני

המזן. היתה הקטנה הדרגתית של הצירוד-המכני..

הקטנת רכב הכונה רק לצירוד המכני?

י. ידין:

לא. רכב הסחוב הרבה. ז"א, היתה הגדלה של כמות

ס"א סקל:

הרכב, הוא הסחוב עד פריצת המלחמה בצורה

חופשית ביותר.

זוה היה בניגוד לאינדוקציה?

י. ידין:

מה ז"א בניגוד לאינדוקציה?

ס"א סקל:

האם האינדוקציות לא אמרו - שאם פתאום מספר כלי

י. ידין:

הרכב הולך דקטן, געלם, זוהי אינדוקציה?

לא זכור לי דבר כזה.

ס"א סקל:

רק צירוד מכני?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

וצירוד מכני עלה?

היו"ר אגרנט:

ועדת החקירה - 10.1.74

-47-

ר.ב.א.

ישיבה ג"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

ס"א סקל:

עלה. אפילו, לפי מיטב זכרוני - כיום-כיפור

אפילו עבר ציור מכני.

היה משהו על אוהלים?

י. ירין:

לא זכור לי.

ס"א סקל:

היה משהו על כמות החקשורת וכלי הרדיו?

י. ירין:

זה לא וזה תחת הבקרה שלי. אני גם לא הייתי

ס"א סקל:

בהאזנות.

אחס לא הייתם סתם מאזינים להם?

י. ירין:

ברשות שלהם, אין לי אפשרות.

ס"א סקל:

עכשיו אני רוצה לשאול אותך את השאלה

י. ירין:

שאני שואל אותה בעקבות מה שאמרת:

האם יכול להיות ש-15 הסימפס האלה של הקודים

שהיו בידי החפשינים במעוזים, הרבה זמן כבר..

מעוזים היו מרווחים לא בקוד אלא בטלפון.

ס"א סקל:

כן כן אבל היחה להם הרשימה. האם יכול

י. ירין:

להיות שרשימה כזאת במשך השנה האחרונה או

השנתיים נפלה בידי המצפנים? האם במעוזים שלך, או בחפשינות שלך שידעה במשך

השנה האחרונה, אף שהם חררו או שדיווחו על איבוד תיק מעוז?

לא, אצאצא

ס"א סקל:

לא ידוע לך?

י. ירין:

לא. יכול להיות אני מעלה רק אפשרות - לדאבוננו

ס"א סקל:

מה שקשור למזבלות, הכידואים זריזים מאד בנושא

מזבלות, יכול להיות שיש פה צייר כזה כמזבלות אחרים הגיע למזבלה, כמו

הרבה אחרים הגיעה למזבלה. זאת אני רק נותן כאפשרות, כי אני יודע שהרבה

ניירות של צה"ל הגיעו דרך אצאצא המזבלות על ידי הכידואים לאויב.

ר.ב.א

-50-48-

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

י. יודין:

מי היה אחראי, יש בטחון שדה כמובן,

מי אחראי לבעיית המזבלות בגזרה שלך?

למזבלות אני אחראי. עכשיו, השיטה

ס"א סקל:

היא כזאת - שורפים כל משדד שורף את הניירות

שלו. ז"א, רב-הסמל הגדודי מעמיס את החביות עם האשפה ושופך את זה עם הצירים או ש"ג

לאשפתא למזבלה. הוא גם מודא, או צריך לחדות, שלא נשארים שם ניירות. אני חושב

שאנחנו בעניין הזה לא לגמרי בסדר - שבנושא הכטחון במזבלות.

מי האחראי לזה במקום?

היו"ר אגרנט:

כל מג"ד אחראי בגזרתו. ז"א, אם מוצאים

ס"א סקל:

מסמך מסויים בגזרהי, אז אני אחראי.

אבל למעשה במקום?

היו"ר אגרנט:

במקום שופך את זה הרס"ג או ה-ש"ג התורן של

ס"א סקל:

אותו היום שבאותו היום.

המשך דבריו רשמה י.ע.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עד: עמנואל סקל

ידין: בגזרה הזאת של המעוזים היו בידואים מסתובבים

באופן חופשי ?

סקל: לא. בכלל לא.

ידין: אז איך הם הגיעו למזבלות ?

סקל: היו מזבלות של המחנות העורפיים.

ידין: אנחנו יודעים היום שגם מפת סיריוס הגיעה לידיהם

עוד לפני המלחמה. זה גם כן יכול להגיע אליהם בדרך

מזבלות ?

סקל: זה לא. זה מישהו איבד כנראה באיזה שהוא תרגיל

לא כל כך בתצפית, כי בתצפית הם חרדים לעניין כי

הרוח יכולה לקחת את זה לצד השני, סביר יותר

שבשעת תרגיל,

ידין: ואת זה איזה בידואי יכול להביא ?

סקל: בלי בעיות. יש בשטח אימונים חרבה דברים הולכים

לאיבוד, לפעמים. נגיד שנפלה מפה מסנק, מחפשים, מחפשים

והולך לאיבוד.

ידין: עכשיו, אתה לא זוכר, אתה אומר, ואתה מודה, וזה

יפה, שבעניינים האלה לא היו בסדר.

אבל, האם אתה זוכר, בתקופה זו, ואתה משרת כבר הרבה זמן, נניח

בחודשים האחרונים, כשתיה בא איזה קצין מבטחון שדה, האם הקפיד על זה ?

סקל: כן, היו בקורות במזבלות. פעם אחת הייתה לי אפילו

אי-נעימות, כי אצלי כמזבלה מצאו רשימה של כוח אדם.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהריים

סקל:

היה קצין מהאוגדה. נמצאן רשימות של מספרי
כביסה, לא דבר בעל חשיבות עליונה, אבל מצאו
רשימות. רשימות אנשים מהגדוד. הבעיה הייתה תמיד שזה היה שרוף
חלקית, אין הקפדה שזה יהיה שרוף עד הסוף.

בבנצאל:

הבדואים עובדים רק מצד אחד? לא עובדים לצד השני?
משני הצדדים.

לסקוב:

עכשיו ספר לנו מהלך המלחמה, בקצור.

אגרנט:

יש לי שאלה טכנית.

ידין:

האם אתה בסוף המלחמה נדרשת, או עשית מרצונך הטוב
איזה מן דוח בכתב, יש לך במקרה איזה שהוא מסמך, היית יכול לשלוח לנו?
כבוא הזמן.

סקל:

כן, אם אני אדרש.

אגרנט:

כן, אנחנו מבקשים ממך.

סקל:

תרשו לי להדפיס את זה בכתב-יד, כי אצלי זה כתוב

בכתב יד. הגשתי כמה דוחות לממונים עלי, שמרתי

אצלי העתקים, אצלי יש בגדוד העחק. אני יכול לערוך את זה בצורה יותר
מסודרת ולהדפיס את זה. ולשלוח לכם.

לסקוב:

כתב היד שלך ברור?

סקל:

כתב היד שלי? בערך.

אגרנט:

אתה יכול להדפיס ולהגיש לנו. אבל שלא יהיה ארוך

ושלא יקח הרבה זמן.

ועדת החקירה, 10.1.74.

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

יע.

סא"ל עמנואל סקל:

כתום הישיבה בחסה, מהרתי לחזור לגדוד,

כתום אותה הישיבה שדיברתי עליה. היה זה ביום שבת.

ב-1.20 עליתי והתחלתי לנסוע לכוון הגדוד. בערך באזור צומח הג'ידי

ראיתי 5 רכיעיות של סוחוי נכנסים. בהתחלה עוד קשה לתפוס, אחרי זה

ראיתי שתוקפים את אוס-חשיבה, זה היה ב-10 ל-2. מזה ידעתי שפרצה

מלחמה. במקביל כל הגזרה הפעילה אח היבבן. היבבן הוא מכשיר שבנוי

ככה שהוא מכניס יבבה למערך הקשר במעוז, ברבע שרואים מטוס חודר.

ברבע שנראית חדירת מטוסים. זאת מן סירנה.

כל המעוזים דווחו על חדירת מטוסים, מה שקרה, שלושת פלוגות הטנקים

שעמדו במצב יציאה, הותקפו מהאוויר,

ידין: על יד התעוזים?סקל: בחעוזים.ידין: שלושת הטנקים?סקל: שלושת פלוגות הטנקים.

למזלי אף אחד לא נפגע. נגמ"ש טכני אחד נפגע

באופן חלקי, אבל אף טנק לא נפגע, כלומר לא יצא מכלל פעולה.

לנדאו: כלומר המלחמה פרצה ב-10 דקות לפני 2 אצלך.סקל: אני תוך כדי החנועה שלי, למתלה, שמעתי את הסמג"ד

שישב בחמ"ל, הסמג"ד קבל פקודה מהחטיבה לשלוח

אח פלוגות הטנקים אל העמדות, כל פלוגה בגזרתה, לעלות לעמדות ולפתוח

באש. כלומר, סגן מפקד הגדוד ישב בחמ"ל (מפרט, לבקשת אגרנט)

בחדר המלחמה של הגזרה, וברגע שהגיעו הדווחים על חדירת המטוסים,

ואחר כך על חי"ר מולח, ניתנה פקודה לשלושת פלוגות הטנקים,

לעלות לעמדות ולפתוח באש.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עפ"י סקל:

אני רצתי מהר לחמ"ל, לנוצה, לקחתי את הכלי שלי,

את הטנק, ירדתי לבזרת מפצח. כלומר, עליתי לחמ"ל,

החעדכנתי, ירדתי לנוצה, ירדתי לרמפוח (ידין: אישית, לבד ?)

לבד, כי הפלוגה ירדה ב-10 ל-2, בעת הנסיעה הזאת מתסה.

המצב היה כזה. בצפון, כל הטנקים שלי היו בתנועה, כולל המחלקה

שנסעה לראס-סודאר, זוג טנקים במזח, ומחלקת טנקים בבוצר.

זה היה המצב בשעה 5 דקות ל-2. כל פלוגה התחילה לנסוע, כל אחת לבזרתה.

הפלוגה הצפונית, פלוגה ג', עלתה לעמדות באזור ליטוף, כאשר היא שולחת

שלושה טנקים, כלומר, פלוגה ג' התפרסה בדיונות, היא גלתה הדירה של

חסיבת פ.ט. 76, ופ.ט.ר. 50 צולחה את האגם. כלים אמפיביים.

הם צלחו בשני מאמצים, אחד היה בבזרה ליד ליטוף ואחד היה במקום

שנקרא ציר סוגפן. פלוגה ג' השמידה פה, על קו המים 20 כלים,

(ידין: גם כן אמפיביים ?) כן, לא היו אחריים. פי-76 זה טנק קל.

זה היה כמוצב האגם המר הקטן.

ידין:

זה עדין פלוגה ג' ? כי גם קודם היתה פלוגה ג'.

סקל:

כן עדין פלוגה ג', היא התפרסה מול ליטוף.

מאמץ שני של המצרים חצה דרך ציר סוגפן, עקף את

הפלוגה, עלה על הציר השני (הבידוי) היה זה כוח של 15 טנקים פ.ט. 76

הם עקפו את מה שנקרא המחנה הפולני, צומח הבידוי כביש התעלה,

והתחילו לנסוע מזרחה על כביש הבידוי. מחוץ לחקירי מודיעין אחר כך הסתבר

לנו, שהמשימה של החסיבה היתה באותו היום לתפוס את המחלה.

ועדת החקירה, 10.1.74
 ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

י.ע.

עמנואל סקל:

הכלים האלה הושמדו על ידי הכוחות הקדמיים של חטיבה 401, שיצאו לגידי. כזה למעשה נשבר המאמץ של אוחה החטיבה. על ידי 401 שהתקדמו מולם על ציר הגידי. מספר כלים הסחננו ונכנסו אבל לא היתה להם משמעות. פלוגה ב' יחד איתי עלתה לרמפות מול מפצה, ופה הסתבר שהרמפות כבר היו תפוסות על ידי חי"ר מצרי שארב לנו עם בזוקות. שם כבר היו מארכי בזוקאים מצריים. כמו כן היו מארכי טילים מהצד השני של התעלה, מארכי סאגרים מהרמפות שמהצד השני. בשלב זה נפגעו כמה כלים מהפלוגה, כשראיתי שיש עסק עם כוח חי"ר, קראתי לפלוגה הסיור, שהיא למעשה פלוגה חרמ"ש למעשה,

ידין:

היא היתה בדיעבד בסלפסיה ?

סקל:

היא היתה לפי פקודת שובך יוניס, נסעה למיתלה

ואני קראתי לה כחזרה. קראתי לפלוגת החרמ"ש

פלוגת סיור, ויחד איתה סנקים, בהתקפה משולבת של סנקים וחרמ"ש, הסתערנו על הרמפות פה, ולהערכתי בשלב זה נשברה כאן ההתקפה של המצריים. זאת אומרת, הסתובבו עוד מספר חיילים בודדים, אבל הם זרקו נשק, זרקו חגור והתחילו לכרוח. מה שכאב מאד, שאם היו יותר כוחות, אפשר היה בשלב זה לגמור את העניין.

כפלוגה היו מספר כלים פגועים ודי הרכה נפגעים

והתחיל לרדת ערב. התארגנו לקראת לילה, כאשר היתה לי כוונה עם חושך להכנס עם פלוגת הסיור למעוזים המדוללים ולהוציא את האנשים. אגב, מעוז מדולל אחד הצליח להימלט, מפצה א', רץ אל הסנקים וניצל.

2940

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

היחה לי כוונה להכנס למפצח ב' ולחלץ את האנשים. עמנואל סקל:

היחה להם פקודה להסחלק ? לסקוב:

לא. מפצח א' כאמור חילץ את עצמו לטנקים. עמנואל סקל:

פשוט רץ, רץ עם הנשק. עלו על הטנקים ונצלו.

היו שלושה אנשים במעוז המדולל. לא ידעתי מה קורה במפצח ב' באותן השלב.

בשלב זה נשאיתי למעשה עם שני כלים קיננים, הכלי שלי והפלי של הסמ"פ.

המ"פ נהרג ועוד די הרבה חיילים. מטילים ובזוקות.

כ-11 טנקים ? ידין:

בדיוק. סקל:

עם פכלי שלי היו 11 טנקים. היו לי 33 טנקים,

2 בחנועה מרפידים על שרשראות. במקום הזה היו 10 טנקים כולל שלי.

2 הושמדו והיתר פגועים, אחד קבל טיל בתוחח, והיו פצועים והרוגים

מטנקים שנחרכו, למעשה 2 טנקים כשירים נשארו לי. באוחו שלב.

ההקפה היחה מוצלחת ביותר.

מהחרמ"ש אף אחד לא נפגע. ~~אחראים~~ ההחקפה הייתה מוצלחת ביותר. בשלב ההסתערוך על הרמפות פלוגת החרמ"ש עם הסנקים שהיו לי ניקו את הרמפות והחבסו עליהם. כאשר התחיל להחשיך, שלחתי את הסמ"פ לחלק נפגעים מהסנקים ולפנות לתעוזים. למעשה נשארתי סנק בודד על הרמפה.

פלוגת הסיור עמדה בשלב זה בחניון. שלחתי אותה ליד מפצח ב' מתוך כוונה להכנס אתה כאשר יחשיך לגמרי, כדי לבדוק מה קורה במפצח ב'. למצרים יש סונר במפצח ג'. יש שם מגדל מעל התעלה, שהתלבטנו תמיד מה זה. באה המלחמה ופחרה את הבעיות זה סונר משוכלל ביותר שעוקב אחרי כל רעש של רכ"ם ובהתאם לזה טיווחו ארטילריה בצורה יוצאת מן הכלל

בשלב זה הורידו הפגזה נוראה על פלוגת הסיור שהיתה בחניון, הפגזה מדוייקת מאד.

ידין. אחרי ~~אחראים~~ הלחימה.

סא"ל סקל. אחרי סיהור הרמפות אני נשארתי על הרמפה ואח הסמ"פ העברתי לחניון. מפקד הסיור קיבל פגיעה ישירה/וניהרג עם עוד שלושה חיילים. היות וההפגזה הפכה להיות תכליתית מאד על הרמפות. החלטתי להוציא אותו ולעשות זאת עם סנקים.

המצב היה בגיזרה הצפונית כשפלוגה ג' השלטה יפה מאד על הצליחה של חסיבת נחתיים. המצב שלי עם פלוגה ב' היה שחי"ר נוקה על רמפות מאד ואני עמדתי סנק אחד עם פלוגת סיור. בדרום, פלוגה א' נסעה פרוסה בשטח. הכנסת/ שני סנקים למזח בתוך ההפגזה, אבל הצליחו להכנס. באיזור בית חרושת לגבס היו הרמפות המיועדות לפלוגה א' ושם שם היה תפוש על ידי חי"ר והיה מארב טילים במקום שנקרא אי-הסנקים, בחלק הצפוני-מזרחי של העיר סואץ.

מיד בשלב זה שני כלים נפגעו פגיעה ישירה בטילים ונשרפו. שני סנקים נכנסו למזח ועוד שניים מטק"ים נפצעו מפגיעות של בזוקות המ"פ הכניס

את שני הסנקים האלה למזח, וכך קבלנו את ארבעת הצוותים שאחר כך הלכו לשבי.
היתה לנו תירגולת. אחת האפשרויות לפנות זה רופא. רופא היה במזח. אחת האפשרויות
היתה להעביר את הפצוע לרופא הקרוב ביותר. הרופא היה במזח. בדיעבד, המזח
נסגר אחר כך ונשארו ארבעת הסנקים במזח.

8 פלוגה א' עשקה די חזק. והיתה פקודה להכנס לחוף

המזח. פלוגה אחת נשארה ברמפות וניהלה אש למרות הנפגעים. יותר מאוחר
המצרים סגרו ממערב לאורך סוללה של המזח והניחו מחרוזת מוקשים על הכביש.
נכנסו שני סנקים לחוף המזח. אחד עלה על מוקש ופרט זחל. המ"פ הצליח לחלץ את
הצוות ללא פגע, וכזה נסגר המזח הרמטית, כאשר כחוף המזח יש לי ארבעה סנקים,
שני סנקים שרופים בחוף, ועוד אחד שפרש שרשרת ליד המזח.

מה שנשאר מהפלוגה זה מ"פ ועוד שני סנקים.

חטיבה 401 אצאא התחילה לנסוע לקראתנו...

מתי היא הגיעה בערך?

ידין:

סא"ל סקל:

היא לא הגיעה בשעות זהות. היא התחילה לנסוע על כביש

הג' ידי. אני יודע שהמח"ט ביקש לנסוע על כביש המיתלה ועל

כביש ג' ידי. הפקודה אצאא של מפקד האוגדה היתה לנסוע דרך טסה, כי חשבו שבגיזרה
המרכזית העסק יותר רציני. הוא הצליח לשכנע את מפקד האוגדה לשלוח לפחות את הכוחות
שלו דרך הג' ידי, אם תהיה התפתחות בדרך לפנות לגיזרה הדרומית. הוא קיבל רשות
ונסעו שני גדודים בציר הג' ידי. אני יודע שחטיבה 401 הספיקה אפילו לפנות
צפונה ורק יותר מאוחר הסתבר שגם בגיזרה הדרומית יש בעיות; הם פנו דרומה. ואז
גדוד 46 נסע על ציר הג' ידי ונדמה לי שבשעה 4.30 נוצר מגע ראשון בין גדוד
48 ואותם פ.ס. 76 שנכנס על הג' ידי.

הגדוד השני נסע על כביש הרוחב, ועלה על ציר המיתלה מולי.

כאשר שלחו אלי פלוגה אחת לחיגבור לאיזור מפצח, ושתי פלוגות עם מג"ד 195 נסעו

לחגבר את פלוגה א' שלי באיזור הג' ידי. הסנקים הראשונים הגיעו אלי בסביבות 8 בערב

ובסביבות 9 בערב ואולי קצת קודם לגיזרת המזח.

עד היום, אחד הדברים שלא ברורים לי, זה למה את חסיכה

401 לא קידמו קודם, לפחות להעביר אותם את המיצרים. במצב הפתיחה של המלחמה הם היו בעמדה עורפית. אני מאמין שהייתי סופג הבה פחות אכידות אם היה לי יותר כוח.

לפי שובך יונים מלא 401 היו צריכים...

ידין:

לפי שובך יונים מלא הם היו צריכים לנסוע.

סא"ל סקל:

לא היה שובך יונים מלא.

ידין:

המלחמה מצאה אותם במחנות העורפיים. זה אחד הדברים שעד היום

סא"ל סקל:

כואבים הכי הרבה, שאפשר היה לקמץ באכידות. אם

המצב היה סטטי למעשה במשך הלילה. כאשר אני רוצה להדגיש,

שאם היחה פקודה באותו לילה, אפשר היה לפנות את כל המעוזים.

אידה לילה?

היו"ר אגרנט:

מוצאי כיפור. מעשית, טנקים שלי פרט למזח; נכנסו לכל המעוזים.

סא"ל סקל:

אני גם אפרט מעוז-מעוז. ברס-מסלה, הצלחנו להכריח אותך -

להכריח, במובן החיובי - אמרתי שאת המעוז הזה איישו שלושה ימים לפני המלחמה.

היו בו מעט אנשים, מעט מאד תחמושת. ביקש אישור וקבלנו לפנות את רס-מסלה

ואותם פינינו במוצאי כיפור. את המזח אי-אפשר היה כר לפנות. המזח היה סגור.

אל "הכפר", מעוז הכפר הנמצא צפונית למזח, חדרתי פיזית עם שאשא טנקים ופינינו

פצוע. היו טנקים שנכנסו פיזית לתוך הכפר ופינו נפגעים. את הכפר אפשר היה לפנות.

בתוך מפצח אני הייתי אישית עם הטנק שלי ארבע פעמים אותו לילה, כי היו ידיעות

שהמצרים בונים גשר על החעלה ליד הצפית או"ם. ארבע פעמים באותו לילה עברתי

דרך מפצח כדי לראות אם בונים. הסתכר שלא בנו. כ"ליטוף" היחה פלוגה ג' שלי

פעמיים בתוך המעוז ופינתה נפגעים מחוץ המעוז במשך הלילה. ^{את}מעוז "כוצר" פינינו

במשך הלילה על הטנקים ללא אף ~~אצאא~~ נפגע. ביום שני או שלישי. נדמה לי שביום

שלישי.

להערכתך, אילו היחה ניתנת פקודה, אני יודע שהחסיכה ביקשה,

ועדת החקירה - 10.1.74
ישיבה נ ג - בוקר
עדות סא"ל סקל:

אפשר היה לפנות את "ליטוף", מפצח והכפר.

לנדוי: ומה הצעת זאת?

סא"ל סקל: אני לא. אני אישית לא. אני יודע שבחמ"ל ללחה הצעה
לפצח לאור הדיווחים לפנות את המעוזים. פנו לאוגדה,

לאוגדה של הפיקוד, והחשובה הייתה שלילית.

היו"ר אברנט: חמ"ל של מי?

סא"ל סקל: חמ"ל הגדוד. כשהחטיבה באה, חטיבה 401, היא קיבלה פיקוד
על אצטא הגיזרה הדרומית ונכנסה לחמ"ל שלי. מפקדת החטיבה
נכנסה לגדוד. מפקדת החטיבה נכנסה לגדוד, מפקדת האוגדה נכנסה לחמ"ל האוגדה.

היו"ר אברנט: לחמ"ל הגדוד נכנסה מפקדת החטיבה?

סא"ל סקל: חטיבה 401. זה לפי התכנית.

היו"ר אברנט: שם העלחה הצעה במוצאי יום כיפור לפנות את המעוזים.

סא"ל סקל: כן.

היו"ר אברנט: אתה שמעת זאת?

סא"ל סקל: לא. שמעתי מפי אנשים שביקשו את, מפי המח"ט והסמח"ט. אני

הייתי קדימה.

ידין: מי היה מפקד 401?

סא"ל סקל: אל"ם דן שמרנן.

כשהאיר

פצחא בכוקר המצב היה, שאני עמדתי עם פלוגה מניזרת מפצח

עם מה שנשאר מפלוגה ב', ועוד פלוגה שתיגברה אותה בשעה 8 בערב. פלוגה ב' גדוד

175 מחטיבה 401. עמדתי באותו מצב שהייתי בו קודם. לא זזנו בכלל אחורנית.

גדוד 195 עם שתי פלוגות עמדו באיזור כביש החעלה מול המזח והכפר, גדוד 46 עמד

באותו מצב שעמד ביום שבת, מול ליטוף. אם בוקר התחיל להחחדש ירי טילים מהצד

השני, טילים וארטילריה, ונפגעו לי שני סנקים בטילים, ועוד שני סנקים עלו על

מוקשים שהניחו המצרים בחוף השטח.

2945

השנקים הלכו ופחתו במהירות מסחררת. נגמרו. בסביבות שעה
 1 בצהריים, אולי ב-12 קיבלתי פקודה, סליחה, למעשה/ק. היה המצב החסיבתי, שמצ"ד
 היה בכל גיזרה, גדוד 46 היה בג'ירי, אני הייתי במיתלה, וגדוד 195 היה בגיזרה
 המזח. היחה פקודה בסביבות שעה 12, להתקפל אחורנית, כחמישה קילומטר מכביש
 התעלה, ולייצב קו באיזור הזה. כחמישה קילומטר מזרחה. מערבה מכביש החת'ם.

כשלב זה שאלתי, מה קורה עם המעוזים, מי יהיה אחראי
 עליהם? אני הייתי מפקד הגיזרה והרגשתי את האחריות לעניין. אמרו לי שזה בסדר,
 וכל עם ישראל נמצא כבר מאחורינו.

לנדוי: זה מהחסיבה? עם מי דימת?

דברתי עם ממח"ט. אני מדבר עם המח"ט. נושא המעוזים השריד
 סא"ל סקל:

אותיץ

"כל עם ישראל", כך הוא אמר, או זה אתה אומר עכשיו?
 ידין:

הוא אמר. הייתי שמח לשמוע זאת. אבל זה לא היה כדיוק כך.
 סא"ל סקל:

2946

לפני טק

ועדה החקירה - 10.1.74

אג

ישיבה נ"ג - בקר

העד: ע.סקל

במקום הזה הצבתי קו עמדות ועשיחי מספר גיחות עם

חמשה סנקים. הצעתי שוב לאוחז מקום שהיחי בבקר. החחילו להופיע סנקים מצרים ראשוניים והצלחנו לפגוע במספר סנקים מצריים פה. אחד הסנקים שלי פה נפגע בארטיילריה מזרחן. כשראו שסנקים הולכים ונפגעים עוד פעם - קבלתי פקודה לשוטג וליצב פה קו. מה שקרה הוא ש-195 שהיה בגיזרה הדרומית יותר, קיבל גם כן פקודה להתקפל אחרונית בערך לאותו מרחק שאני הייתי. גרוד 46 היה באזור המחנה הפולני וניהל קרב אש עם סנקים מצרים ראשוניים שצלחו בגיזרת האגם המר.

במקום זה, חקפו אותנו המטוסים שלנו עם

נפלים.

את הגרוד שלך?

י. ידין:

כן. לא היו לנו נפגעים מזה. כל בעיה

ע.סקל:

הזיהוי בין כחותינו חיל אויר וקרקע היה

אם לא טוב. עמדנו כאן למעשה עד הערב.

אחה אומר שהזיהוי לא היה טוב. הסנקים

לנדרי:

מסומנים?

בשלב זה, הסנקים עדיין לא היו מסומנים

ע.סקל:

בפנלים. פנל זה יריעה בד זוהר עם שני צבעים,

בצד אחד אדום בצד אחד צהוב. לפי סימן מוסכם עם חיל אויר, קובעים איזה

צד שמים על הסנקים. אחר כך החלט ששמים את הצהוב.

ועדה חקירה - 10.1.74.

ישיבה נ"ג - בקר

הער: ע.סקל

אב

אבל, היה נושא של קו הפצצה, שמעבר לו אסור להם להפציץ.
אנחנו היינו מעבר לקו הפצצה, בכל אופן ירו נפלם עלינו. זה יכל לקרות.

אני מבין שממוצאי יום כיפור סגן האלוף כבר לא
י. ירדין:

היה אחראי על גניזרה, אלא היה אחראי על הגדוד
באחר מקום שהוא מספר. בעצם, מעכשו ההלאה העדות שלך על יתר הגדודים, וְ עדות
שמיעה
משמעותית אבל לא ככר לא היית האחראי על הגדודים האחרים.

המשכתי למעשה לתח פקודות לפלוגות שלי עד
ע.סקל:
סביבות עשר בלילה במוצאי שבת.

כן, אבל בשלב שאתה נמצא עכשו, היית אחראי
י. ירדין:
על הגדוד שלך ולא על הגניזרה.

למעשה, האורטיה, ברגע שחפ"ש 401 הגיעו למיחלה,
ע.סקל:
הם קיבלו פיקוד. אבל הם עדיין לא היו בתמונה
והיו צריכים להתפקס. אני המשכתי לתח פקודות לכל הגניזרה עד 10.00 בלילה בערך.

אנחנו יכולים עכשו לשמוע רק מה שקרה בגדוד
י. ירדין:
שלך, משלב זה.

אג

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

הערו סגן אלוף ע.סקל

יש לך עדות/מהמזח, ^{בטוחה} או זה נשמע יותר טוב
ממפקד המזח?

י. ידין:

רק משמיעה.

ע.סקל:

מה שקרה הלאה: בשעות אחרי הצהריים, ביום
'א', הגדוד שלי יצא להתארגנות, מה שנשאר לי, יצא להתארגנות בכביש הרוחב,
כאשר הייתה לי פלוגה שהייתה תחת פיקוד 46 עם 7 טנקים, שלש ה טנקים שלי
בבוצר, שלש טנקים ברס-סודר וארבעה טנקים בתוך המזח.

אבל תוגברת?

י. ידין:

לא. הפלוגה שתוגברתי החזרתי לגדוד האס.

ע.סקל:

יצאתי לחניון עם שלשה טנקים; פ"א, סמ"פ ב'

ואנכי. ועוד פלוגה הייתה לי תחת פיקוד אחר.

בשעות אחרי הצהריים של יום ראשון אמרו לי:

קח את הגדוד, צא וחתארבן, תתדלק ותתחמש באזור כביש הרוחב. מלבד שלשה
הטנקים, הייתה לי פלוגה ג' שלי שהייתה מסופחת לגדוד אחר, לגדוד 46. היו
לי ארבעה טנקים בתוך המזח, ושלשה טנקים ברס-סודר. כל היתר היו פגועים.

במשך הלילה, תיגברו אותי בטנקים, ועם בקר

עמדתי עם 14 טנקים, טנקים שחוקנו וחזרו אלי במשך הלילה. זה טנקים שלי

נטנקים מהחטיבה. כאן עשו מעשה יוצא מהכלל יפה, ז"א הגשח ענד יפה מאד

וכל טנק שגמר והיה לו צוות, מיד הורידו אותו לאותו גדוד שהיה קצר בטנקים.

איפה עמדתו?

היו"ר אגרנט:

אני עמדתי בכביש הרוחב עם כביש המיתלה, בצומת.

ע.סקל:

ז"א מאוחו רגע השיוך הגדודי של הסנקים כבר התערבב; כל סנק שתוקן, הורידו אותו לאותו גדוד

י.יריין:

שהיה זקוק לו.

כמה סנקים היו לך? בבקר?

ח.לסקוב:

התחלתי את השלב הזה עם 14 סנקים חקיניים. קבלתי גם ס"פ חדש ועמדתי כאן עם שתי פלוגות,

ע.סקל:

א' ו-ב'. זה למעשה פלוגה ומשהו כי זה 14 סנקים. נלחמנו גם עם פלוגה של שני סנקים.

קבלתי משימה לרדת על כביש "חתם" ולהתיצב מול

כביש החעלה באזור שנקרא קורתל. יצאתי עם הגדוד המוקטן שלי. יתרת החטיבה התפרשה מצפונית, וכאן ניהלנו שב"ש נגד כחות סנקים של המצרים שניסו לחדור. היחה כאן הצלחה רצינית ביותר. שב"ש זה קרב שריון בשריון. אני עמדתי באגף ושני גדודים אחרים עמדו מסול. הגדוד שלי עמד באזור קורתל ושני הגדודים האחרים עמדו מזרחית וצפונית.

עם לילה, הייתי בשני חניונים פלוגתיים קטנים,

אחד על ציר יורה ואחד על דרך "חתם". כיום שני הייתי בעמדות באזור קורתל והשתחפתי בשב"ש עם כל החטיבה. היחה הצלחה טובה. ובערב יצאתי לחדלק ולחתמש והייתי בחניונים בצומת יורה-נוה ועל ציר חתם. אלה שני חניונים.

29505 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העד סגן אלוף ע.סקל

אג

בבקר שוב נכנסתי לאותן עמדות, ובאותו היום המצרים ניסו לבצע התקפה רצינית לכיבוש השטח עד דרך "חחס". בגיזרה הזאת, שוב היחה לנו הצלחה טובה מאד; השמדנו כגיזרה הזאת 20 סנקים מצרים ועוד כ-6 נגמ"שים, עם הכח המוקטן שלי, בלי אף נפגע אצלי.

בפוך היומאים האלה שתארתי לגרוד שלחם בסנקים לא היה אף נפגע. המצרים הקפו פה עם כח ממוכן והכח הממוכן שלהם, אחרי שהסנקים הושמדו, הצליח להסתנן ותפשו את קרת-מורה, זה רכס קרת מורה. הם תפשו את הרכס הזה עם כח הי"ר מוקטן.

באותו שלב, היוצא די מודאגים מהענין הזה. ולמרות שהיתי כאן בעמדות יוצאות מהכלל טובות נחנו לי פקודה להתקפל. אני בקשתי אישור להמשיך ולהשאר פה. בקשתי את זה פעמיים להמשיך ולהשאר בעמדות שהיו קרובות לכביש התעלה. קבלתי פקודה להתקפל ולהתיצב אא בעמדות מול קרת-מורה יחד עם כל החטיבה.

אני רוצה להדגיש שאחד השיקולים בענין הזה היה שחיל-האוויר נכנס לטובחנו ולכן אנחנו הולכים אחורה כדי ליצור קו הפצצה כדי לאפשר לחיל האוויר לעבוד חפשי. החר הוליד עכבר - אנחנו חקרנו אחורנית, הפסדנו שטח, וחיל אוויר טיפסף משהו וכשניסינו לחזור לקרת-מורה, כבר היה בלתי אפשרי.

מאותו יום, שזה היה עשירי לחדש, למעשה המצרים

יותר לא התקדמו. הם התחילו פה בפעולות של התחפרות.

א.ג.

הער: ע.סקל

הם התחילו כאן בהתחפרות, שא לאורך הקו של דרך

"חתם", פחות או יותר לכל אורך הגיזרה.

זאת הארמיה השלישית המפורסמת?

י. ידין:

זאת הארמיה השלישית המפורסמת. להערכתי, אני

ע.סקל:

חושב שהיעד שלהם היה להיות בשטח ולא היו להם

כוונות כאן יותר לתקוף. הם התחפרו כאן ואנחנו, כל החטיבה היתה פרושה בעמדות מצפון ומדרום לציר המיחלה אפוא בכלימה.

נדמה לי, שב-13 לחדש, באאאאאאא בשבת, דויזיה 4

אאא התחילה לצלוח והכניסה כאן את חטיבה 21, אם אני לא טועה, כואדי מברוק. היא הכניסה שתי חטיבות וחטיבה אחת נשארה מאחור. זאת דויזיה הכנויה על שלש חטיבות שריון. חטיבה אחת בכל אפן התחילה להתקדם לואדי מברוק וחטיבה זאת הושמדה כלה.

ע"י חיל אויר?

י. ידין:

לא. חיל אויר השמיד חלק שהיה בדרום. במקום הזה,

ע.סקל:

היתה פלוגת טנקים של מילואים, מעורבת של פטונים

וצנטוריונים ועוד לחס פה גדוד 46 שהורידו אותו באיגוף, וכאן בלמו גם את דויזיה 4 ולדעתי את כל נסיונות הפריצה של הצבא המצרי בגיזרה הדרומית. יותר לא היו כאן שום נסיונות פריצה.

אב

זה היה לפני ההתקפה הגדולה שהחטיבה שלך השמידה
90 סנקים ביום האשמה ראשון?

י. ידין:

זאת ההתקפה.

ע.סקל:

אז זה היה ביום ראשון, אם כן.

י. ידין:

אני לא זוכר.

ע.סקל:

ב-13 הם צלחו. ב-14 הם תקפו. פה החשש שלהם היה
שהם יכולים לעקוף את המיתלה ולבוא מאחור?

י. ידין:

אשמה
אא

אשמה אא

הכונה - מתוך תחקירים - היחה שהם ניסו לבוא
למיתלה מאחור. אני יודע, שכאוחו זמן התפתחה

ע.סקל:

התקפה על ציר הג'ידי ושם החטיבה של ברעם כלמה אותם. זה מה ששמענו מרחוק את הכל.

בהמשך, עד ה-18 לחדש, היתה שיגרה של עמדות

בלימה באזור הזה של דרך "חחם", עמדנו כאן שלשה גדודים. ניהלנו כאן מלחמה די
סטאטית, עם ארטילריה וטילים. ב-18 שני גדודים של החטיבה קבלו הוראה לעלות
ולהצטרף לכח שצלה את התעלה. אני נשארתי כאן על כל הגיזרה גם מצפון וגם מדרום
עד הפסקת האש ב-22 לחדש. ב-23 לחדש בבקר כשהמלחמה התחדשה, קבלתי פקודה
להצטרף. נסעתי וצלחתי. בשלב הזה עשו אותי בדוד עבודה פיקודי בין האוגדה של
אריק שרון ובין האוגדה של 252. כאן חפשה אותי הפסקת האש השנייה.

הגעתי לכאן ב-23 לחודש בלילה. פה למעשה תפשה אותי הפסקת האש השניה.

אחה עד היום שם?

ידין:

לא. אני עברתי לק"מ-101 עם הגדוד.

ע. סקל:

קיבלת דיווח מהאו"ם באיזו תקופה? אג ממוצבי האו"ם, מקציני

לסקוב:

חקישור שלנו?

לא היה לי שום קשר אתם.

ע. סקל:

איזו ידיעה שהגיעה לאוגדה או לפיקוד לא קיבלת?

לסקוב:

בשבת?

לא.

ע. סקל:

המושו אומר לך משהו?

ידין:

לא.

ע. סקל:

מי קיים את הקשר עם המזח, לפני שהמזח נכנע?

לסקוב:

401.

ע. סקל:

401 זה החטיבה או הגדוד ~~של~~ - - -

לסקוב:

החטיבה.

ע. סקל:

בעצם כבר אמרת; אני רק רוצה שהענין הזה יהיה לי ברור, כי

ידין:

זוהי נקודה מכריעה: אחה ~~אג~~ ^{הבנת} כאופן ברור בשבת בצהריים בקבוצת

הפקודות שמדובר על שובך-יונים קטן, או לך זה לא שינה?

יומיים

ע. סקל:

הפעולות שלי היו ברורות. היו שמועות ביחס ל-401 כבר/קודם - -

אני מכין שאתה אוטומטית בשובך-יונים קטן ושובך-יונים גדול

ידין:

עושה אותן פעולות. אבל במידה והם מפעילים את 401 יחול אז

שינוי גדול; אתה צריך לעבור תחת פיקוד של חטיבה אחרת, חטיבה 14* צריכה לעבור

ע. סקל:

זה לא נאמר.

ידין:

לא מסרו לכס?

ע. סקל:

לגבי - לא, לי למעשה היה שובך יונים לצאת כל פלוגה

בגזרתה ולכצע את הפעוללה שאמרהי בתוך המעוזים.

ידין:

שום דבר לא נאמר לך בשלב זה?

ע. סקל:

לא.

לנדוי:

מה היה לכסוף עם המעוזים, הסיכום?

ע. סקל:

הסיכום את כוזק פינינון ללא פגע, את כולם, בלי אף פגע.

מעוז ליטוף היה נסיון ששל לפנות אותם ביום ראשון בצהריים.

כבר

ניתן אישור לפנות, אבל זה/לא צא היה מאוחר מדי. האנשים קיבלו פקודה אחרי הכנה

מקדימה לרוץ לסנקים, והם כבר נפלו לידיים של המצרים.

לנדוי:

נשכו?

ע. סקל:

נשכו. היו מספר הרוגים. למעשה בליטוף נהרגו ביום הראשון

גם פפקד המעוז וגם סגנו.

היו'ר אגרנט:

באיזה יום הם נשכו? ביום א'?

ע. סקל:

הם נשכו ביום א' בצהריים.

היו'ר אגרנט:

והם נכנעו, או הסג רצו או מה?

ע. סקל:

היתה להם פקודה להרוס את מכשיר הקשר לרוץ לסנקים. סנקים

עמדו בערך בטווח 1500 מהמעוז. הם יצאו, וכדרך בין המעוז

והסנק כבר היו מצרים, נפלו להם לתוך הידיים.

היו'ר אגרנט:

היו נפגעים שם?

ע. סקל:

היו נפגעים. נדמה לי שהיו חמישה הרוגים וכמה פצועים.

היו'ר אגרנט:

כמה?

ע. סקל:

יאינני זוכר בדיוק את המספרים. מפצח מעוז של הנח'ל במרכז.

2955

הוא נלחם עד יום שלישי. ביום שלישי נפגעו לו מב'ים - המקלעים שלו נפגעו, וגם אחחמושת הלכה ואזלה, המצרים הצליחו להיכנס לבונקרית עם רימוני-עשן. והמעוז נכבד. למעוז היו נדמה לישלושה חללים, והיתר הלכו בשבי. היו לו הרכה פצועים. זה גם כן הוריד לו את כושר הלחימה. רובם היו פצועים כיד ימין. היה מזלביש למפצח; כולם נפצעו כיד ימין.

ככפר: - הכפר נלחם עד יום שלישי בלילה. למה א אינני זוכר בדיוק? כי למעשה את השלב הזה כבר גילה החטיבה. זה כבר לא היה בשליטתי הישירה. הוא נכבש ביום שלישי בלילה, והאנשים הלכו בשבי. גם לו היו כחמישה חללים.

היום שלישי בלילה זה - - - היו'ר אגרנט:

ע. סקל: - 10 בחודש. אינני בטוח אם אני מדייק בתאריך. המזח: - סיפור המזח מוכר לכולם. את ראס-מסלה פינינו

במוצאי שבת, ללא פגע.

לאן? לראס-סודר? ידין:

לא. לנבארון. עם סוללת החותמים הם עזרו להם שם בלחימה. ע. סקל:

מתי נפל נבארון? לסקוב:

פינו אותו במוצאי שבת. ע. סקל:

מה היה שם עם המזח, בסוף? היו'ר אגרנט:

היו שם ארבעה צוותי שא שלי. מתוכם היו לי שלושה חללים שם, ע. סקל:

סנקיסטים. (בבונקר 5). נשארו במזח עד היום. היו למעוז

שני חללים, בסך הכל היו חמשה חללים במזח. היו כ-8 פצועים, מתוכם סמ"פ הטנקים ועוד שני מטנקים. והיתר הלכו בשבי.

אני אולי אשאל אותך שאלה חיאורטית, אחרונה מצדי - זה באמת ידין:

רק עניין א דעה, אבל הייתי רוצה שחחן את הדעה הזאת עם כל

האחריות. הייתי רוצה שתביע דעתך בעניין זה עם כל האחריות. לדעתך, אילו באותו יום שבת בשעה 1, הטנקים שלכם היו בעמדות הקרמיות כמו שצריך היה בשלכך יונים, אילו שובך יוני

2956

ועדה הקירה - 10.1.74
ישיבה נ"ג - בוקר
הער ס/א ש. סקל

היה ספקל למשל בשעה 1, מלא, עדיין לא תחת אש, אפילו שובך יוניס המוגבל הזה,
כלי חטיבה 401, עד התחלת המלחמה - האסלדעתך פני הדברים יכלו להיות אחרת?

קודם כל, הייתי מצליח להציל את המעוזים המדוללים, ע. סקל:

מה שלא הספקתי כבר לעשות, הייתי מצליח לכנס אותם בחזרה
למעוז האס. הייתי מרויח את הפצצה המטוסים (כרגע אני מדבר קונקרטיה, על הגדוד,
אם כי לא היו נפגעים בזה). הייתי אמצא נמנע מהתקפת מטוסים על החעוזים. מעשית
אינני מאמין שהייתי משנה את פני הדברים בגלל צליחה. המצרים היו צולחים גם אם
הייתי נמצא בחניוני יום, א כי הפקודה לשובך-יוניס זה לא לעלות לעמדות, זה להיכנס
לחניוני-יום.

האם אצלכם אין מה ששמענו בגדורים הצפוניים, מה שקוראים ירי:
"סנפירים" כאלה?

זה הראמפות, הפקודה ~~אצאאצאאצאאצאאצא~~ לא היחה לנסע ע. סקל:
לעמדות, הפקודה היחה לצאת לחניוני-יום.

הכרונה שלי היא: אילו היחה הפקודה לחפוש את הראמפות ירי:
לפני כן - מה היה קורה אז?

או - - - ע. סקל:

כלומר, אילו היה שובך יוניס מורחב, לסקוב:

שובך יוניס מורחב לא אומר לנסוע על הראמפות, אלא רק ע. סקל:
פקודה אש ישירה. אבל אם הייתי יושב על הראמפות - אצא
חצי החללים של הגדוד הייתי בוודאי מונע, אם לא יותר. זאת אומרת, את החי"ר הצולח
הייתי אני מקדם כעמדות; במקום שהוא היה חופש אותי על הראמפות, אני הייתי כבר על
הראמפות, וזה היה משנה לחלוטין את פני הדברים.

נאמר ירי:
אני רוצה לכרר. אתה אומר שבשובך יוניס/צאצאצא לא במקרה

זה, לא צאצ צריך היה לחפוש את הראמפות?

ועדת הקצרה - 10.1.74
 ישיבה נ'ג - בוקר
 העד ס/א ע. סקל

אני מאצא מהבהיר את עצמי. כשנותנים לגדוד שוכך יונים

ע. סקל:

ועדיין אין פקודות אש, כל פלוגה נוסעת לחניון שלה, עזבה

את את החיילים ונכנסת לחניון ומחכסה ברשתות. ברגע שמתפחה משהו - כל פלוגה אוטומאטית
 נוסעת אל מאצא/העמדות שלה. בגזרה הצפונית זה נקרא סנפירים, ואצלם/ראמפות.
 זה

רק כשמתפחה משהו?

ידין:

זה לפי פקדה. ואם הייתי מקבל פקודה לנסוע לראמפות
 ולעמוד סוכן על הראמפות - פני הדברים היו אחרים.

ע. סקל:

ולא קיבלת פקדה כזאת?

ידין:

לא קיבלתי פקודה כזאת.

ע. סקל:

אז הטנקים עוזבים את החיילים במקרה של שוכך יונים?

היו"ר אברנט:

חיילים וחניוני יום.

ע. סקל:

איפה חניוני היום?

היו"ר אברנט:

קודם הסכרתי - - -

ע. סקל:

זה אחורה?

היו"ר אברנט:

זה לא אחורה. זה קדימה יותר.

ע. סקל:

רק עם פתיחת אש, אתה אומר - - -

היו"ר אברנט:

לעמדות עולים או לפי פקודה או עם פתיחת אש.
 עוד דבר:

ע. סקל:

אם יורשה לי - אני רוצה אצא לומר/ אני משוכנע שאם

2959

שום דבר. הטנקים שלי היו מוכנים במאת האחוזים לתנועה.
צא כולם מאוישישמא, מזובדים, מחומשים.

ע. סקל:

כדי להילחם בחי"ר המצרי שגרם הרבה צרות ואכזרות - האם
חשבת על הבעיה הכללית הזאת, מה היה אפשר לעשות בשינוי

לנדוני:

הצירוף של הטנקים, של גומשים, כדי להתגבר על הבעיה הזאת?

הגומשים
מה שקשור בגומשים, הם כלי יוצא מן הכלל מבחינה זאת, ללחימה

ע. סקל:

בחי"ר, והם מצויידיים כיאות. אחרי המלחמה הכניסו לנו אח
הפגז "פלאשט", זה פגז אמריקאי של טנקים נגד חי"ר, הוא משלח 5,000 תוצי פלדה. אחת
יכול לכוון את נקודת הפיצוץ. זה אמצעי לחימה מעולה. גם היום אנחנו דליים מפגז
הזה. במסופע יש לנו לכל טנק שני פגז כזה. אינני יודע אם זאת בעיה כספית או מדינית
אני לא יודע. חסר לנו מזה.

דבר נוסף: אני יודע שיש גם חמושת ארטילרית היום, מצררים,

שלא היה בזמן המלחמה, זה מעיץ רסיק אויר.

הכוונה הייתה לטנקים.

ידין:

כן. בטנקים חוץ מזה לא הייתי מוסיף שום דבר לציווד.

ע. סקל:

מקלעים היו בסדר?

ידין:

מקלעים היו בסדר, לא חסרו לי מקלעים. לא חסרה לי חמושת.
אני חושב שמה שאנחנו לא היינו בסדר, אולי, זה במודעות של

ע. סקל:

האפשרות שחי"ר המצרי יעשה צרות.

אילו הייתה לך מרגמה 120 מ"מ בגדוד - - -

לסקוב:

אם הייתה לי מרגמה שלי, זה היה עוזר לי מאד. 81 אפילו,

ע. סקל:

שהיחה פעם בגדודי הטנקים. אבל טנק כטנק - אין בו שום דבר...

יש מספר דברים טכניים שהצענו שינויים וחוספות, לאור לקחים. אבל שום דבר מהותי.

2960

- 90 - 88 -

א.ב.

ועדת הקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ג - בוקר
הער ס/א ע. סקל

המרגמות היו חסרות?

ירי:

המרגמות היו חסרות.

ע. סקל:

הרי הן הוצאו מהיחידות מראש. זה היה ענין חורתי מסויים.

ירי:

אח'כ רשמה ר.ב.

יש לי רק עוד שאלה קטנה.

י. ידין:

כאשר אתה ישבת בקו הזה, האם הסבירו לכם

את הדוקטרינה המצרית - אם תהיה פלישה, איך יתחילו ארטילריה, ואחר כך זה ואחר כך
גם משהו אחר? היתה לכם ידיעה, איך תהיה צליחה אם תהיה? וגם: מה אתה ידעת, או מה
אמרו לך, על משך הארטילריה שתוקדם לפלישה?

אני רק רוצה להקדים איזה משפט. לפי דעתי

ס"א סקל:

התפיסה שלנו של הגנת המעוזים, היתה די

4

הרבה מבוססת לפי מלחמת ההתשה. במלחמת ההתשה לימדנו - שאם חוקפים מעוז, אז מחלקת
טנקים נוסעת לעזרתו והסוללה הארטילריה הסמוכה מסייעת לו על השיון. זאת גם היתה
המדיניות ולפי זה התאמנו במידה וחהיה תקיפה למעוזים. באחת האפשרויות שנתנו, אמרו -
שישנה אפשרות של תקיפה כוללת. זה היה אחד התדריכים שנתנו. אמרו - שתהיה ארטילריה
מסיבית על הקו.

כמה זמן?

י. ידין:

אני לא יוכל לומר עכשיו.

ס"א סקל:

לא דובר על זה?

י. ידין:

הכנה ארטילרית. אגב זה לא היה. לא היתה

ס"א סקל:

הפגזה ארטילרית מסיבית כי החי"ר שלהם

צלה. אמרו - שהחי"ר שלהם יצלה ויצויב ראש גשר. דרך ראש הגשר הזה, יעבירו כוחות
שריון. עכשיו היו מספר דחות (דבאים) אמרו, או שיכסו אזור מסויים, או שאח כל אורך
התעלה, או שתהיה מחקפה כוללת לכיבוש כל סיני.

אלה היו שלושת התדריכים.

אני רוצה לחזור רק לארטילריה.

י. ידין:

בחודעה שלך, לאור תדריכים או איזה שהם

סיבות אחרות, במקרה ש מלחמה כוללת דובר על הפגזה כוללת של ארטילריה?

2962

ר.ב.א.

-100-92-

ועדה החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

בעד"ס"א סקל

כן, היחה אפשרות כזאת.

ס"א סקל:

אתה לא זוכר על כמה, משך כמה זמן?

ס"א ידין:

לא אני לא זוכר. אני זוכר שאמרו שיפול דבר.

ס"א סקל:

אני מודה לך. תודה רבה,

היו"ר אגרנט:

עדותך היחה מאד בהירה, קורקטית ומרשימה.

תודה רבה.

ס"א סקל:

סוף הישיבה